

Asiantuntijoiden näkemys Tikkakosken uimahallin toiminnan vaikutuksista kuntalaisiin

Eero Simonen

Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma

<p>Tekijät Eero Simonen</p>	<p>Ryhmä tai aloitusvuosi LO 8 amk/aik.</p>
<p>Opinnäytetyön nimi Asiantuntijoiden näkemys Tikkakosken uimahallin toiminnan vaikutuksista kuntalaisiin.</p>	<p>Sivu- ja liitesivumäärä 36+ 8</p>
<p>Ohjaaja tai ohjaajat Sanna Vuorio</p>	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tämä on Jyväskylän kaupungin sivistyspalveluiden toimeksiantona tehty selvitystyö, jonka kohteena on Tikkakosken uimahalli. Työ on osa vuonna 2009 kuntaliitoksen jälkeen alkanutta liikuntaverkon optimointi prosessia Jyväskylässä. Selvitystyön tavoitteena on täydentää aiempia selvityksiä, joita kaupungin liikuntaverkosta on tehty.</p> <p>Selvitystyön kohteena on vuonna 1981 rakennettu Tikkakosken uimahalli, jonka elinkaari nykyisellään on tulossa päätökseen. Tavoitteena on tuottaa lisätietoa tulevaisuuden päätösten tueksi uimahallin toiminnallisesta merkityksestä kuntalaisten arkeen ja elämänlaatuun.</p> <p>Työn lähtötilanteeksi annettiin kolme tulevaisuuden vaihtoehtoista toimintamallia Tikkakosken uimahallille. Ensimmäisessä toimintamallissa uimahalli lakkautettaisiin, toisessa uimahallin allasosasto muutettaisiin muuksi liikuntatilaksi ja kolmannessa uimahalli peruskorjattaisiin. Tässä työssä arvioitiin näiden kaikkien skenaarioiden vaikutuksia kuntalaisiin.</p> <p>Vuonna 2007 Jyväskylän maalaiskunta teki uimahallista selvityksen asiakaskyselyyn perustuen, jota nyt on haluttu tarkentaa tällä lisäselvityksellä. Tämän selvitystyön tiedon hankkimismenetelmäksi on valittu asiantuntijahaastattelut ja työ on rajattu koskemaan pääsääntöisesti toiminnallisia vaikutuksia. Haastateltavia henkilöitä oli yhdeksän, joista kahdella oli kaksoisrooli.</p> <p>Selvitystyö aloitettiin suunnittelulla ja tausta-aineiston keräämisellä elokuussa 2011. Haastattelut on tehty joulukuussa 2011 – tammikuussa 2012. Työtä on kirjoitettu koko prosessin ajan.</p> <p>Selvitystyön tulosten mukaan Tikkakosken uimahallilla on merkittävä rooli paikallisena lähiliikuntapaikkana. Erityisesti kuntosali on tärkeä liikuntapaikka. Koko kaupungin mittakaavassa Tikkakosken uimahallilla on suuri merkitys lasten uimaopetusolosuhteena. Kolmatta uimahallia Jyväskylässä tarvitaan, mikäli nykyinen palvelutaso aiotaan säilyttää, mutta uimahallin tulevaisuuden sijoituspaikka vaatii lisäselvitystä.</p>	
<p>Asiasanat Uimahalli, asiantuntijahaastattelu, vesiliikunta, kuntosaliharjoittelu, hyvinvointi</p>	

<p>Authors Eero Simonen</p>	<p>Group or year of entry Lo 8 amk/aik.</p>
<p>The title of thesis Experts View How Indoor Swimming Pool's Activities Influenced Citizens With Jyväskylä – Case Tikkakoski</p>	<p>Number of pages and appendices 36 + 8</p>
<p>Supervisors Sanna Vuorio</p>	
<p>SUMMARY</p> <p>This study was the clarification work and assigned by The Jyväskylä City Educational Services. The study was part of the physical education optimization process in Jyväskylä, as a result of the municipal merge in 2009. The clarification worked also complements previous studies carried out about the city's physical education network.</p> <p>The subject of this work was the indoor swimming pool in Tikkakoski, built in 1981, whose life cycle was currently coming to an end. The goal was to provide additional information to support future decisions. Additional information is needed about the functional significance of the indoor swimming pool for the residents' everyday lives and quality of life.</p> <p>As outset situations of this work, three future scenarios were given to the Tikkakoski indoor swimming pool. In the first scenario, the indoor swimming pool facilities would cease, in the second scenario the swimming pool section would be changed into other sport facilities and in the third scenario the indoor swimming pool would be renovated. Information on the impact for the residents for all three scenarios was researched.</p> <p>In 2007, rural districts of Jyväskylä made a report about the indoor swimming pool based on a customer survey. This study purpose was complements the earlier survey. The method chosen for obtaining data was interviews with experts and it was confined mainly to the functional effects. There were nine interviewees of whom two had a double role.</p> <p>The clarification work was assigned in June 2011 and the actual work began in August 2011, by designing and collecting background information. The Interviews were carried out during the course of December and January and the work has been written throughout the whole process.</p> <p>The interviews showed that Tikkakoski Indoor swimming pool played a significant role as a local exercise facility, especially as a health club. On a city scale, the Tikkakoski indoor swimming pool had an important role in children's swimming instruction facilities. A third indoor swimming pool facility in Jyväskylä is needed if the current level of service is to be retained, however the future location of the swimming pool requires further clarification.</p>	
<p>Key Words indoor pool, expert interviews, water sports, fitness training, wellness</p>	

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Liikunta terveyden edistäjänä.....	2
2.1	Liikuntapolitiikan tavoitteet.....	2
2.2	Lasten liikunta.....	2
2.3	Aikuisten liikunta.....	2
2.4	Ikääntyvien liikunta.....	3
2.5	Liikunnan yhteiskunnalliset ja taloudelliset vaikutukset.....	3
2.6	Uimahallit terveyttä edistävinä liikuntapaikkoina.....	4
2.6.1	Vesiliikunta.....	4
2.6.2	Kuntosaliliikunta.....	7
3	Jyväskylän liikuntapalvelut.....	8
3.1	Liikuntastrategia ja liikuntapalveluiden haasteet.....	8
3.2	Jyväskyläläisten liikunnan harrastaneisuus.....	8
3.3	Jyväskylän kaupungin liikuntapalvelut.....	9
3.3.1	Henkilöstö ja perustehtävä.....	9
3.3.2	Liikuntapalveluiden organisointi.....	10
3.3.3	Liikuntapalveluiden verkostoituminen Jyvässeudulla.....	12
3.4	Jyväskylän uimahalliolosuhteet.....	12
3.5	Liikuntapalveluiden ohjattutoiminta ja uimaopetus.....	13
4	Tikkakoski.....	14
4.1	Tikkakosken taajama ja sen maantieteen erityispiirteet.....	14
4.2	Väestö.....	15
4.3	Tikkakosken uimahalli.....	16
4.3.1	Rakennus.....	16
4.3.2	Asiakkaat.....	16
5	Työn tavoite.....	18
6	Selvitystyön kuvaaminen.....	19
6.1	Selvitystyön tarkoitus.....	19
6.2	Tutkimusongelmat.....	19
6.3	Tutkimusmenetelmät.....	19
6.4	Selonteon kirjoittaminen.....	20
6.5	Kohderyhmä.....	20

6.6	Haastattelu	20
7	Tutkimustulokset	22
7.1	Uimahallin historia	22
7.2	Tikkakosken uimahallin rooli paikkakunnan liikuntaolosuhteena	22
7.3	Tämän hetken toiminnan määrä	23
7.4	Uimahallipalveluiden visiot.....	24
7.5	Uimahallin lakkauttaminen	24
7.5.1	Säästöt	24
7.5.2	Toiminnan lopettamisen vaikutukset asiakkaisiin.....	25
7.6	Allasosaston muuntaminen liikuntatilaksi.....	26
7.7	Peruskorjaus ilman uudistuksia	27
7.7.1	Peruskorjauksen yhteydessä toivotut uudistukset.....	27
7.7.2	Uimahallin toiminnalliset mahdollisuudet uudistusten jälkeen.....	28
7.8	Uusi uimahalli Palokkaan	29
8	Pohdinta	31
	Lähteet.....	33

1 Johdanto

Tämän selvitystyön tavoitteena on esitellä Tikkakosken uimahallin eri tulevaisuuden skenaarioiden vaikutuksia kuntalaisten elämän laatuun. Tähän työhön sisältyneillä haastatteluilla pyritään saamaan lisätietoa sekä asiantuntijoiden näkemys esille siitä miten he näkevät uimahallin eri skenaarioiden vaikutukset tulevaisuuden Jyväskylässä. Uimahallista aiemmin tehdyt selonteot ovat olleet käytettävissä tätä työtä tehdessä.

Tämä työ on toimeksianto Jyväskylän kaupungin sivistyspalveluiden kulttuuri-, liikunta – ja nuorisopalveluiden vastuualuejohtajalta ja on osa niistä toimenpiteistä, joihin maan hallitus velvoitti 20 suurinta kaupunkia vuonna 2009. Kaupunkien tuli laatia tuottavuusohjelma tasapainottaakseen talouttaan. Myös Jyväskylän kaupungin liikuntapalvelut osallistuu omalta osaltaan tasapainotukseen pyrkiessään optimoimaan liikuntaverkkonsa vastaamaan tulevaisuuden tarpeita 2009 tapahtuneen kuntaliitoksen jälkeen. (Suomi 2011, 4,6) Kuntaliitoksessa Jyväskylän kaupunki, Jyväskylän maalaiskunta ja Korpilahti sulautuivat yhdeksi Jyväskylän kaupungiksi. Nykyinen Jyväskylä on Suomen seitsemänneksi suurin kaupunki ja kuudenneksi suurin kaupunkialue. Jyväskylän seutu on yksi Suomen kasvukeskuksista (Jyväskylän historia 2012).

Vuonna 2010 Jyväskylän kaupunki toimeenpani valtion edellisenä vuonna velvoittaman tavoitteen ja tilasi liikuntaverkkoselvityksen. Selvityksen toteuttivat Infonia oy ja Jyväskylän yliopiston liikuntatieteiden laitos yhteistyössä kaupungin eri hallintokuntien kanssa. Selvityksessä on kaksi osiota, joista ensimmäisessä selvitetään suomalaisten ja jyvaskyläläisten liikuntatottumuksia tehtyihin tutkimuksiin perustuen. Toisessa osiossa kuvataan Jyväskylän liikuntapaikkoja arvioiden niiden tulevaisuuden näkymiä. (Suomi 2011,6) Tässä kyseisessä selvityksessä Tikkakosken uimahallille ei todettu olevan käyttöä AaltoAlvarin remontin valmistuttua 2013. (Suomi 2011, 25) Verkkoselvitys sekä aiemmin tehty selonteko Tikkakosken uimahallista eivät kumpikaan selvittäneet uimahallin toiminnallista merkitystä kuntalaisille.

Tässä opinnäytetyössä pyritään nimenomaan tuottamaan tietoa hallin toiminnallisesta merkityksestä kuntalaisille, jotta liikunta-asioista päättävillä kunnallispoliitikoilla sekä kaupungin virkamiehillä olisi riittävä tieto tulevaisuuden liikuntapalveluiden organisointia suunniteltaessa Jyväskylään. Tämä työ toimitetaan edellä mainituille päätöksentekijöille tiedoksi kevään 2012 aikana.

2 Liikunta terveyden edistäjänä

2.1 Liikuntapolitiikan tavoitteet

Suomalaisen liikuntapolitiikan keskiössä ovat jo pitkään olleet ensisijaisesti lapset ja nuoret joiden kasvua pyritään myönteisellä liikuntakasvatuksella tukemaan. Lisäksi on tärkeää myös aikuisten, ikääntyneiden ja erityisryhmien terveyden ja toimintakyvyn edistäminen liikunnan avulla. Liikuntapalveluilla on katsottu voitavan parantaa henkistä ja fyysistä hyvinvointia. (OPM 2003, 8-10.) Valtiolla ja kunnilla säilyy tulevaisuudessakin vastuu liikunnan peruspalveluiden varmistamisesta koko väestölle sekä liikuntapalveluiden edellytysten luomisesta suomalaisille. (OPM 2003,13) Edelliseen viitaten yhteiskunta turvaa tulevaisuudessakin uinnin edellytykset pysyä yhtenä suosituimmista liikuntamuodoista. (OPM 2003,36) Edellisen hallituksen aikana annettiin periaatepäätös terveyttä edistävästä liikunnasta. Periaatepäätöksen tavoitteina on erityisesti lisätä terveytensä kannalta riittävästi liikkuvien määrää sekä vähentää liikunnasta syrjäytyvien määrää. Lasten fyysisen aktiivisuuden suosituksista mainittakoon painotus monipuolisten liikunnan perustaitojen oppimiseen. (OPM 2011,16.)

2.2 Lasten liikunta

Lasten liikunnan tavoitteena on antaa virikkeitä ja opettaa taitoja, jotka mahdollistavat monipuolisen liikunnan myöhemmissä elämänvaiheissa. Lapsen olisi hyvä oppia ymmärtämään hyvän kunnon ja motoristen taitojen merkitys omalle terveydelle ja kehitykselle. Liikunnan tuottaman hyvän olon havainnollistaminen jokaiselle lapselle tärkeä on tärkeää, sillä parhaimmillaan liikunta on lapselle iloa ja virkistystä merkitsevä asia. Liikunnassa lapsi oppii kehittämään taitojaan ja ilmaisemaan tunteitaan. Lisäksi lasten sosiaaliset taidot kehittyvät yhdessä toisten kanssa liikkeessä. (Autio 1995, 25; Miettinen 1999, 11- 12.)

2.3 Aikuisten liikunta

Aikuisten liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla on lisääntynyt samaan aikaan, kun fyysinen aktiivisuus arjessa ja työssä on vähentynyt. Esimerkiksi naisten työmatkaliikunnassa suunta on viime aikoina ollut vähentymään päin. 2000-luvulla liikunta on muuttunut intensiivisemmäksi ja liikuntakerrat ovat lisääntyneet hieman. Reilut kymmenen prosenttia 15 -64 vuotiaista täyttää terveystieteiden suosituksen kokonaisuudessaan. Nuoret miehet yltyvät suosituksiin parhaiten

ja lähellä eläkeikää olevat heikoimmin. Ongelmaksi on muodostumassa terveydelle haitallinen istumisen määrä päivässä. Nuoret miehet ovat kärjessä tässäkin tilastossa. (OPM 2011, 30)

2.4 Ikääntyvien liikunta

Ikääntyvien suurempi osuus yhteiskuntamme jäsenistä asettaa meidät haasteen eteen tulevaisuudessa. On ratkaistava, kuinka pitää lisääntyvä yhteiskuntamme osa toimintakykyisenä ja mahdollistaa heille laadukas elämä itsenäisenä kansalaisena? Liikunta on tutkitusti tärkeässä roolissa terveyden ja toimintakyvyn ylläpitämisessä ja sairauksien ennaltaehkäisyssä. Ennaltaehkäisyn epäonnistuessa kustannukset yhteiskunnalle tulevat moninkertaisiksi sosiaali-, terveydenhuolto- ja kuntoutuspalveluiden lisääntyessä merkittävästi. (Ahvo 2001, 9.)

Ikääntyneiden heikentyneen liikuntakyvyn taustalta löytyy usein alaraajojen heikentyneet lihasvoimat. Ikääntyneiden lihasvoimia voi kasvattaa säännöllisellä lihaskuntoharjoittelulla samalla tavalla kuin nuorempienkin. Lihasvoimaa kasvattamalla parannetaan huomattavasti ikääntyneiden mahdollisuutta selvitä itsenäisesti kotona. Tämä parantaa heidän elämänlaatuaan ja tuostaa säästöjä yhteiskunnalle. (Ahvo 2001, 243- 246; Sakari- Rantala 2003, 17- 19.)

Vesiliikunta on turvallista ja sopivaa liikuntaa ikääntyneille heidän terveytensä, elämänlaatunsa ylläpitämiseksi sekä parantamiseksi. Vesivoimistelua sisällöltään muokattavana liikuntamuotona voi käyttää ennaltaehkäisevänä liikuntana sekä lääkinnällisenä kuntoutuksena. Erityisesti lämmin vesi antaa hyvät edellytykset miellyttävään ja kivuttomaan liikuntaan monille ikääntyneille. Uinti taas sopii erinomaisesti yleiskunnan ylläpitämiseen ja kehittämiseen. (Ahvo 2001, 97.)

2.5 Liikunnan yhteiskunnalliset ja taloudelliset vaikutukset

Kuntalaisten fyysisen aktiivisuuden huomattava lisääminen olisi varteenotettava keino tulevaisuuden kuntatalouksien tasapainottamiseen. Liikkumattomuudesta johtuvien sairauksien kustannukset ovat yhteiskunnalle merkittäviä vuosittain. Tuki- ja liikuntaelimestön sairauksista on tullut huomattava töistä poissaolojen syy Suomessa, ja tällä hetkellä arvioidaan kustannusten olevan vuosittain 200 miljoonaa euroa. Lisäksi poissaolojen arvioidaan olevan lisääntymään päin. (OPM 2011, 10.) Vielä suurempi lasku yhteiskunnalle aiheutuu aikuisiän diabeteksen hoitokustannuksista, sillä vuonna 2007 arvioitiin 2,7 miljardia kuluneen tämän pitkälti liikkumattomuudesta johtuvan sairauden hoitoon Suomessa. (OPM 2011, 9). Edellisiin lukuihin on tulossa tulevaisuudessa vielä huomattavaa kasvua, jollei asialle tehdä jotain merkittävää riittävän

ajoissa. Tutkimuksissa on todettu että Suomessa murrosikäisten fyysisen aktiivisuuden lasku ja ylipainoisuuden määrän lisääntyminen on huomattavaa jopa kansainvälisessä vertailussa mitaten. Työkäisemme eivät harjoita lihaskuntoaan lähellekään tämän hetken suositus määriä ja eläkeiän lähestyessä lihaskuntoharjoittelun määrä laskee vielä entisestään. Tutkimusten mukaan huono kunto ennakoikin ennen aikaista kuolemaa enemmän kuin perinteiset terveyden vaaratekijät. (OPM 2011,8-9)

2.6 Uimahallit terveyttä edistävinä liikuntapaikkoina

Uimahalliemme perustehtäväksi on kirjattu uimaan oppimisen ja erilaisten vesiliikuntalajien olosuhteena toimiminen kansalaisille ympäri vuoden. Oppimisen ja harrastamisen lisäksi uimahallissa voi rentoutua, virkistäytyä, kuntoilla tai vain peseytyä. Monipuolinen uimahallien käyttömahdollisuus tekeekin halleista laajalti ja tasapuolisesti eri kansalaisryhmiä palvelevan liikuntapaikan. Suomesta löytyy noin 250 uimahallia tai kylpylää, joissa on asiakaskäyntejä yhteensä noin 20 miljoonaa vuosittain. Uimahalliemme huomattavat käyttömäärät ja monipuoliset käyttömahdollisuudet tekevätkin niistä merkittäviä liikuntapaikkoja terveyden edistämisen kannalta. (Läärä & Pantzar 2009, 213.) Uimahalleilla on myös merkittävä rooli sosiaalisten tarpeiden tyydyttämispäikkana. Erityisesti eläkeläisille sekä työttömille uimahallit toimivat sosiaalisten suhteiden ylläpitopaikkana. (Karimäki 2001, 125- 127) UKK-instituutin viimeisimmissä suomalaisten lapsien ja nuorten liikuntasuosituksissa uintia pidetään yhtenä suositeltavista viikoittaisista toiminnoista (Fogelholm, Vuori, Vasankari 2010, 85).

2.6.1 Vesiliikunta

Veden erityisominaisuuksia hyödynnetään vesiliikunnassa monin tavoin. Veden ominaisuudet - noste, hydrostaattinen paine ja vastus tekevät siitä ainutlaatuisen liikuntaympäristön. Veden ominaisuuksista nostetta hyödynnetään erityisesti uinnissa. Hydrostaattinen paine puolestaan kehittää hengityselimistön kuntoa vesiliikunnan aikana. Veden ominaisuuksista vastus taas on olennaisessa roolissa vesivoimistelussa. (Ahvo 2001, 98)

Uimataito on hengen vakuutus ja ainoa keino hukkumiskuoleman estämiseksi. Mustonen(2006,13) kuvailee uintia myös taitojen alkuaineeksi, joka virkistää, rauhoittaa, parantaa mielen ja huuhtoo huolet. Suomessa on 187888 järveä, 42000 kilometriä jokien rantoja, 39000 kilometriä merenrantaa ja 450 000 kesämökkiä veden äärellä. Suomalaisista noin 50 -60 % harrastaa uintia kesäisin. Suomessa on lisäksi yli 200 uimahallia ja noin 40 kylpylää. Suuressa Suomen Gallupin tekemässä liikuntatutkimuksessa 1997 todettiin uinnin olevan neljänneksi suosi-

tuin liikuntamuoto yli 19-vuotiaiden keskuudessa (Anttila 2002,11). Vuonna 2011 tehdyn tutkimuksen mukaan taas uinti on kolmanneksi suosituin liikuntamuoto 3-18-vuotiaiden keskuudessa (OPM 2011, 21). Vuonna 2010 Suomessa hukkui yhteensä 260 henkilöä. Tästä luvusta yhteensä 51 % oli joko uintiin tai vesillä liikkumiseen liittyviä tapauksia. Voidaan siis todeta, että ainakin osa noin 130 suomalaisesta hukkui vuonna 2010 puutteellisen uimataidon vuoksi. (Onnettomuustutkintakeskus 2011)

Suomessa on tavoitteena, että 90 % kuudesluokkalaisista suoriutuu pohjoismaisesta uimataitotestistä. Tässä testissä pudotaudutaan veteen ja uidaan 200 metriä, josta vähintään 50 metriä selällään. Yhdeksännen luokan opetussuunnitelmaan testi on kirjattu uudestaan, jotta mahdollisimman monella peruskoulun päättävällä suomalaisella olisi mahdollisuus osoittaa uimataitotaitonsa. (Läärä & Pantzar 2009, 217.) Ruotsissa sama taitotasovaatimus on kirjattu opetussuunnitelmaan vuodelta 1994 siten, että jo viidesluokkalaisten tulisi suoriutua testistä (Kurki & Anttila 1999, 16). Suomessa edellä mainittuihin tavoitteisiin pyritään noudattamalla valtakunnallisen opetussuunnitelman tavoitteita kuntien opetussuunnitelmissa toteuttamisresurssien puitteissa (Läärä & Pantzar 2009, 217). Puolustusvoimien uimataitotutkimuksen mukaan lapsuudessa tehty kunnollinen pohjatyö uimaan oppimiseksi on erittäin merkityksellinen asia uimataitaisuudelle aikuisena (Kurki, J & Anttila, R 1999, 13). Suomen kattavin uimataitaisuutta kartoittava tutkimus tehtiin 1993 osana työvoimatutkimusta. Tässä tutkimuksessa 61 % suomalaisista todettiin uimataitaisiksi ja 10 % täysin uimataidottomaksi (Kurki & Anttila 1999, 10). Vuonna 2011 tehdyn tutkimuksen mukaan 72 % kuudesluokkalaisista on uimataitaisia, joten suomalaisten uimataitaisuus on hitaasti kohentumassa tulevaisuudessa (Rajala & Kankaanpää, 2011).

Valtakunnallisella tasolla uimaopetusasioissa Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto (SUH), Folkhälsan, Suomen Uimaliitto, Suomen Punainen Risti ja Suomen Latu toimivat koulutuksen, tiedon ja materiaalin tuottajina. Paikallistasolla käytännön palveluntuottajina toimivat seurakunnat, koulutoimi, liikuntatoimi sekä yritysten antaman tuen avulla muut toimijat. (Läärä & Pantzar 2009, 217.) Koululaisille suunnatun kyselyn mukaan yli puolet on oppinut uimaan vanhempien tai sukulaisten seurassa. Vuonna 2011 tehdyn tutkimuksen mukaan uimataitaisuus on kahdeksan prosenttia parempi paikkakunnilla, joilla on uimahalli, kuin paikkakunnilla joilla ei ole uimahallia. (Rajala & Kankaanpää, 2011.) Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2004 on kirjattu liikunnan kohdalle ensimmäisestä neljäänten luokkaan tavoitteeksi oppia uimataidon perusteet. Uimataidon ja vesipelastustaitojen kehittäminen on asetettu tavoitteeksi viidennestä luokasta yhdeksänten luokkaan. (www.OPH.fi.)

Kansalaistaidon oppimisen ja uinnin harrastamisen lisäksi uimahallit toimivat monenlaisen vesiurheilun toimipaikkana. Uintiurheilun kattojärjestönä Suomessa toimii 1906 perustettu Suomen Uimaliitto ry, jonka alaisuudessa toimii neljä uintiurheilulajia. Nämä ovat uinti, uimahyppy, taitouinti ja vesipallo. Uimaliitto on määritellyt omaksi tehtäväkseen kehittää uintiurheilua sekä uinti- ja hengenpelastustaitoa Suomessa. (Suomen Uimaliitto 2011, 2.)

Uintiliikunnan lisäksi uimahalleissa suosittuja toimintoja ovat erilaiset vesivoimistelut ja vesitreenit (Läärä & Pantzar 2009, 213). Vesivoimistelu on monipuolista vesiliikuntaa, joka soveltuu kaikenikäisille ja -kuntoisille liikkujille. Hyvän soveltuvuutensa ansioista vesivoimistelulla on tärkeä rooli terveyden edistäjänä ja jopa kuntoutuskeinona monille pitkäaikaissairaille sekä ikääntyneille.

Anttila kertoo kirjassaan (Anttila 2003, 13- 21), että 13 % 60 – 69 – vuotiaista ja 24 % yli 70 -vuotiaista käy säännöllisesti uimahallissa. Samassa kirjassa todetaan 85 % työssäkäyvistä aikuisista olevan kiinnostuneita vesivoimistelupalveluista. Vesivoimistelua käytetäänkin paljon työkykyä ylläpitävään ja liikunnalliseen kuntoutustoimintaan. Veden ominaisuuksista noste mahdollistaa turvallisen liikunnan esimerkiksi ylipainoisille ja nivelten toiminnan ongelmista kärsiville. Lämpimät vesialtaat mahdollistavat myös erityisryhmille sovelletun vesivoimistelun. (Ahvo 2001, 99.)

Vesijuoksun suosio on ollut viime vuosina jatkuvassa nousussa. 2000-luvun alussa Suomeen lanseerattu terveystuotteenala on löytänyt tiensä suomalaisten suosikiksi. Vesijuoksua voi harrastaa uimahallissa ja luonnon vedessä. Vesi kuluttaa paljon energiaa, koska veden lämpötila on alhaisempi kuin ihmisenkehon lämpö. Vesi on hyvä ja tehokas vastus liikkumiseen, mutta se on hellä nivelille. Koska energiaa kuluu kehonlämpötilan ylläpitämiseen sekä liikkumiseen, vesijuoksu on suosittu laji muun muassa painonhallinnassa. Vesijuoksu sopii hyvin kaikille iästä ja sukupuolesta riippumatta. Myöskään erilaiset fyysiset rasitteet, kuten nivelten kulumat ja ylipaino, eivät ole esteenä vesijuoksu harrastukselle. Vesijuoksuvyö pitää juoksijan pinnalla, joten laji on myös turvallinen esimerkiksi suonenvedon ylläpitäessä. Vesijuoksuvyö ei kuitenkaan ole varsinainen pelastusväline, eikä sitä voi käyttää pelastusliivien sijaan. Vesijuoksu ei ole painon varassa tapahtuvaa liikuntaa, kuten hölkkääminen maalla, joten se sopii myös nivelongelmallisille. Vesijuoksua suositellaan erityisesti henkilöille, joilla on tuki- ja liikuntaelinoireita. (Huovinen, P 2011.)

2.6.2 Kuntosaliliikunta

Jokapäiväinen toiminen ja liikkuminen vaatii ihmiseltä lihastyötä. Lihastyöstä suurin osa on lihaskestävyystyypistä ihmisen pyrkiessä käyttämään lihasvoimaa mahdollisimman taloudellisesti selvitäkseen arkipäivän tilanteista. Erilaiset äkilliset tilanteet vaativat kuitenkin kykyä nopeampaan ja voimakkaampaan voimantuottoon. (Sakari- Rantala 2003, 9.) Kuntosali on paras sekä turvallisin olosuhde kehittää terveyden ja hyvinvoinnin kannalta tärkeitä tuki- ja liikuntaelimistön kuntoa. (Erämetsä & Grönfors 1998, 105).

Lasten ja nuorten kuntosaliharjoittelu on lisääntynyt liikuntalajeista toiseksi eniten viimeisen viiden vuoden aikana. Tämän ikäryhmän kuntosaliharjoittelussa on tärkeitä opettaa oikeat liikeradat, jotta aikuisiällä tarvittavaan harjoitteluun saadaan oikeat ja terveelliset valmiudet. (Erämetsä 1998, 128.) Kuntosaliliikunta mainitaan myös turvallisena ja toteuttamiskelpoisena liikuntamuotona lihaville lapsille (Vuori 2005, 156).

UKK- instituutin vuonna 2009 laadittu liikuntapiirakka, joka edustaa uusinta kansallista liikunnan terveystieteiden suositusta, suositellaan 18 – 64 -vuotiaille kaksi kertaa viikossa tapahtuvaa lihaskunnan kohennusta (Fogelholm 2010, 75). Vaikka kuntosaliharjoittelu on yksi eniten lisääntyneistä liikuntamuodoista työikäisten keskuudessa, silti vain viidennes suomalaisista työikäisistä harjoittaa riittävästi lihaskuntoaan (OPM 2011, 30). Varusmiesten huono lihaskunto on lisääntymään päin ja ensimmäisen kerran vuonna 2010 yli 30 prosentilla varusmiespalveluksen aloittaneista varusmiehistä oli huono lihaskunto (OPM 2011, 39).

Tutkimuksissa on todettu, että keski-ikästä lähtien ihmisen kyky tuottaa äkillisistä tilanteista selviytymiseen tarvittavaa maksimivoimaa heikkenee 5-15 % vuosikymmentä kohti (Sakari- Rantala 2003, 9). Ikääntyessä alaraajojen maksimi- ja nopeusvoimat heikkenevät joten iäkkäiden kuntosaliharjoittelulla voidaan vähentää esimerkiksi liukastumisten aiheuttamia vammoja. Lisäksi lihaskunnan ylläpito vähentää särky – ja kiputiloja parantaen näin elämänlaatua. Kuntosalilla vahvistuu myös luusto mikä myös vähentää osteoporoosin riskiä. (Erämetsä 1998, 127.)

3 Jyväskylän liikuntapalvelut

3.1 Liikuntastrategia ja liikuntapalveluiden haasteet

Jyväskylän seudulle laadittiin vuonna 2010 liikuntasuunnitelma, jossa tavoitellaan seudullisen yhteistyön tiivistämistä seitsemän Jyväskylän ympäristökunnan alueella. Keskeinen lähtökohta suunnittelussa oli, miten liikunnalla parhaiten voidaan tukea asukkaiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Liikuntapalvelut kuuluvat kuntalaisten peruspalveluihin ennaltaehkäisevän luonteensa vuoksi ja siksi liikunta kuuluu olennaisena osana kuntien terveys- ja hyvinvointipolitiikkaan. Yhtenä strategiana mainitaan myös, että Jyväskylässä olisi tärkeää olla hyvin varustetut lähiliikuntapalvelut, jotka edistävät yhdyskuntarakenteen ekologisia tavoitteita. Hyvinvointia edistävien tahojen julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin tiivistyväällä yhteistyöllä pyritään tarjoamaan entistä laadukkaampia sekä määrällisesti kattavampia liikuntapalveluja kuntalaisille. (Huovinen, Karimäki 2010, 10, 12- 13.)

Suuret haasteet ovat samat Jyväskylän seudulla kuin Suomessa yleensä: Kuinka vastataan lasten ja nuorten vetäytymiseen liikunnasta? Miten turvataan iäkkäiden terveyden ja toimintakyvyn säilyminen? Liikuntasuunnitelmassa kerrotaan että, viidesosalla kuntalaisista arvellaan olevan tarve erityisliikunnanpalveluihin. Jyväskylässä tavoitellaan liikuntakulttuuria, joka edistää erityisryhmiin kuuluvien kuntalaisten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa. Laaja liikuntapaikkaverkosto on yksi keino mahdollisimman monien kuntalaisten liikkeelle saamiseksi. (Huovinen & Karimäki 2010 16- 18, 21.)

3.2 Jyväskyläläisten liikunnan harrastaneisuus

Jyväskylän seudun liikuntaharrastaminen on samanlaista kuin muuallakin Suomessa toteaa Huovinen strategiassa (Huovinen & Karimäki 2010, 53). Uimahallit nousivat Jyväskylän seudulla esiin kolmanneksi tärkeimpänä liikuntapaikkana kevyenliikenteenväylien ja ulkoilureittien jälkeen. Uimahalleilla on myös laajin käyttäjäkunta, joka ulottuu vauvoista vaareihin. Liikuntapaikkojen saavutettavuus sekä lasten, nuorten ja iäkkäiden liikuntamahdollisuuksien parantaminen koettiin kuntalaisten mielissä tärkeimmiksi kehitettäviksi asioiksi lähitulevaisuudessa. (Huovinen & Karimäki 2010, 24- 26.)

3.3 Jyväskylän kaupungin liikuntapalvelut

Jyväskylän kaupungin liikuntapalvelut kuuluvat sivistyspalvelujen organisaatioon. Korkeimpana päättävänä elimenä liikunnanpalvelualueen johdossa toimii kulttuuri-, liikunta- ja nuorisolautakunta, jonka alaisuudessa toimivat kaupungin virkamiehet ja toimihenkilöt. (Vuosikertomus 2010.)

3.3.1 Henkilöstö ja perustehtävä

Vuonna 2010 liikuntapalveluissa työskenteli vakituudessa työsuhhteessa 134 henkilöä. Määräaikaisia työntekijöitä liikuntapalveluissa oli 4 henkilöä. Lisäksi määräaikaisia tuntiohjaajia oli 36 ja sijaisia eripituisissa työsuhhteissa oli 5 henkilöä. Kesätyöntekijöitä liikuntapalveluissa työskenteli siistinnän ja kunnossapidon tehtävissä 23 nuorta. (Vuosikertomus 2010.)

Henkilöstö jakautui eri tehtäviin siten, että liikuntapalvelujen toimisto- ja hallintotehtävissä sekä ohjauspalveluissa työskenteli noin 30 henkilöä. Yli 100 henkilön tehtävät sijoittuivat liikuntalaitoksiin ja liikuntapaikkojen kunnossapitoon. Erilaisia ammattinimikkeitä liikuntapalvelujen työntekijöillä oli noin 30. Esimerkkejä nimikkeistä ovat liikuntalaitoksen hoitaja, siistiä, uinninvalvoja, kassanhoitaja, laitospäällikkö, liikunnanohjaaja, erityisliikunnanohjaaja, kehittämisspäällikkö ja varaussuunnittelija. Esimies- tai työnjohtotehtävissä toimi 18 työntekijää. Alla olevassa taulukossa on kuvattuna liikuntapalvelujen keskeisten vastuuhenkilöiden ja esimiesten sijoittuminen organisaatiossa. (Vuosikertomus 2010.)

Liikuntapalveluilla on neljä perustehtävää Jyväskylässä. Ensimmäinen liikuntapalveluiden tehtävä on luoda edellytykset kaupunkilaisten harraste- ja arkiliikunnalle, kilpa- ja huippu-urheilulle sekä monimuotoiselle liikuntakulttuurille. Toiseksi liikuntapalvelut huolehtivat liikuntapaikkojen kunnossapidosta, erilaisten liikkumisympäristöjen suunnittelusta, palveluiden järjestämisestä ja kehittämisestä yhdessä eri toimijoiden kanssa. Lasten ja nuorten liikuntaedellytysten sekä seurojen toimintaedellytysten turvaaminen ovat niin ikään liikuntapalveluiden painopiste alueena. Lisäksi korostetaan erityis- ja ikääntyneiden liikuntapalveluiden sekä työikäisten terveysliikuntapalveluiden järjestämisen ja kehittämisen tärkeyttä. Viimeisenä tehtävänä on yhteistoiminnallisuus monien eri toimijatahojen kanssa, kansainvälisten suhteiden ylläpitäminen, erilaisten tapahtumien järjestäminen ja tukeminen Jyväskylässä. (Vuosikertomus 2010.)

3.3.2 Liikuntapalveluiden organisointi

Vastuualuejohtaja vastaa koko kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluista kaupungissa. Hänen alaisuudessaan toimii liikuntajohtaja, joka johtaa koko liikuntapalveluiden henkilöstöä. Tukipalvelut auttavat johtajaa käytännön hallinnollisten asioiden hoitamisessa sekä vastaa rahaliikenteen hoitamisesta. (Vuosikertomus 2010.)

Varausyksikkö hallinnoi ja kehittää tilanvarausjärjestelmää. Yksikkö vastaa liikuntatilojen vuorojen jaosta, teknisistä asioista tiloissa, taksoista liikuntapaikoilla sekä muusta tiloihin liittyvästä tukipalvelusta (Vuosikertomus 2010).

Järjestövastaava vastaa yhteistyöstä alueella toimivien noin 200 liikuntajärjestön ja urheiluseuran kanssa. Liikuntapalvelut tukevat liikuntajärjestöjä luomalla edellytyksiä harjoittelulle, suunnittelemalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja sekä myöntämällä avustuksia järjestöille toiminnan tukemiseen. (Vuosikertomus 2010.)

Ohjauspalvelut järjestävät erityisliikunnan sekä terveys- ja kuntoliikunnan ohjattuja ryhmiä kuntalaisille. Ohjattujen ryhmien lisäksi erilaista kurssitoimintaa on yhteensä noin 300 ryhmää viikossa. Näiden ryhmien lisäksi ohjauspalvelut vastaavat kaupungin uimaopetuksen järjestämisestä ja organisoinnista. Lisäksi ohjauspalvelut järjestävät koulutusta joko omana toimintanaan tai yhteistyössä yliopiston tai muun tahon kanssa. Ohjauspalvelut osallistuvat liikuntatapahtumiin sekä monenlaisiin liikunnan ja hyvinvoinnin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin. (Vuosikertomus 2010.)

Kaikilla liikuntayksiköillä on liikuntapaikkaesimies joka vastaa yhteistyössä liikuntapaikkojen hoitajien kanssa yksiköiden toiminnasta. Lisäksi siistintäpalvelut toimivat kaikilla toimipisteillä. Näiden kaikkien toimialueiden yhteistyöllä hoidetaan liikuntapalveluita Jyväskylässä. Seuraavassa kaaviossa on esitelty Jyväskylän kaupungin liikuntapalveluiden organisaatio vuonna 2011. (Vuosikertomus 2010.)

Kuvio 1. Liikuntapalveluiden organisointikaavio (Liikuntapalvelut 2011)

LIIKUNTAPALVELUT (Eeva Simula)	LIIKUNTAPAIKAT JA KUNNOSSAPITO (Pekka Sihvonen)	
	SISÄLIIKUNTA	ULKOLIIKUNTA
<ul style="list-style-type: none"> • Liikuntainfo palvelusihteeri Tuija Hirvi-Halttunen • Ohjauspalvelut kehittämispäällikkö Pirjo Huovinen • Tilojen varaus liikuntapalvelupäällikkö Rau-no Saukkonen • Liik.suunnittelu, kv-asiat, kaavoitus yhteyspäällikkö Erkki Huo- vinen • Avustukset ja järjestöyh- teistyö liikuntasuun. Mikko Pajunen (sij. Anu Torm) • Toimistopalvelut Hallintosihteerit: Maarit Tupanen Marketta Mikkonen Kaisu Matilainen • Tiedotus ja työhyvin- vointiasiat Eeva Simula 	<ul style="list-style-type: none"> • Hipposhalli ja Monitoimitalo työnjohtaja Olli Lehtonen • AaltoAlvari työnjohtaja Pirkko Kupari • Kuokkalan Graniitti liikuntalaitoksen hoitaja Jyrki Falin • Hippoksen jäähallit työnjohtaja Jouko Linna • Wellamo ja Tikkakosken uimahalli liikuntapalveluesimies Jouni Arnberg • Vaajakosken liikuntahalli liikuntapalveluesimies Jouni Arnberg • Tikkakosken jäähalli liikuntarakennusmestari Tuomo Mäkinen • Lehtisaaren kuntotalo liikuntalaitosmestari Hannu Aaltonen 	<ul style="list-style-type: none"> • Liikuntapuistot ja kentät (etel.) työnjohtaja Jarmo Korhonen • Liikuntapuistot ja kentät (pohj.) liikuntarakennusmestari Tuomo Mäkinen • Hippoksen ulkoalueet työnjohtaja Jouko Linna • Harjun stadion liikuntalaitosmestari Markku Kautto • Uimarannat, avantouintipaikat liikuntapaikkaesimies Reijo Nieminen • Ulkoilu- ja virkistysalueet, reitit ulkoilualueiden esimies Kari Häkkinen liikuntalaitosmestari Hannu Aaltonen • Virkistyskalastus ja luvat liikuntalaitosmestari Markku Kautto
	<ul style="list-style-type: none"> • Liikuntarakentamis- ja kunnossapitohankkeet kunnossapitopäällikkö Jouni Vilkmán • Siistintä siivoustyönjohtaja Anja Soininen 	

Tikkakosken uimahalli on pieni halli 20 kilometriä kaupungin keskustasta pohjoiseen. Hallin varustukseen kuuluu pieni opetusallas, 16.7 metrin mittainen iso allas sekä kuntosali. Tätä hallia ei ole saneerattu millään tavalla vuoden 1981 rakentamisen jälkeen.

Seuraavassa on taulukko Jyväskylän uimahallien kävijämääristä kuntaliitoksen jälkeen.

Liikuntapaikka	Kävijämäärä 2009	Kävijämäärä 2010
UIMAHALLIT	491 970	491 580
AaltoAlvari, vesiliikuntakeskus	363 129	357 089
Wellamo, uimahalli	105 362	109 268
Tikkakosken uimahalli	23 479	25 223

Taulukko 1. Uimahallien kävijämäärät (Liikuntapalvelut 2011)

3.5 Liikuntapalveluiden ohjattutoiminta ja uimaopetus

Vuonna 2010 liikuntapalvelut järjesti omana toimintanaan 454 ohjattua ryhmää, joka sisältää myös kunto- ja terveystoiminnan kurssit ja tilausliikunnan. Käyntikertoja ryhmissä oli yhteensä 73 307. (Liikuntapalvelut 2011.)

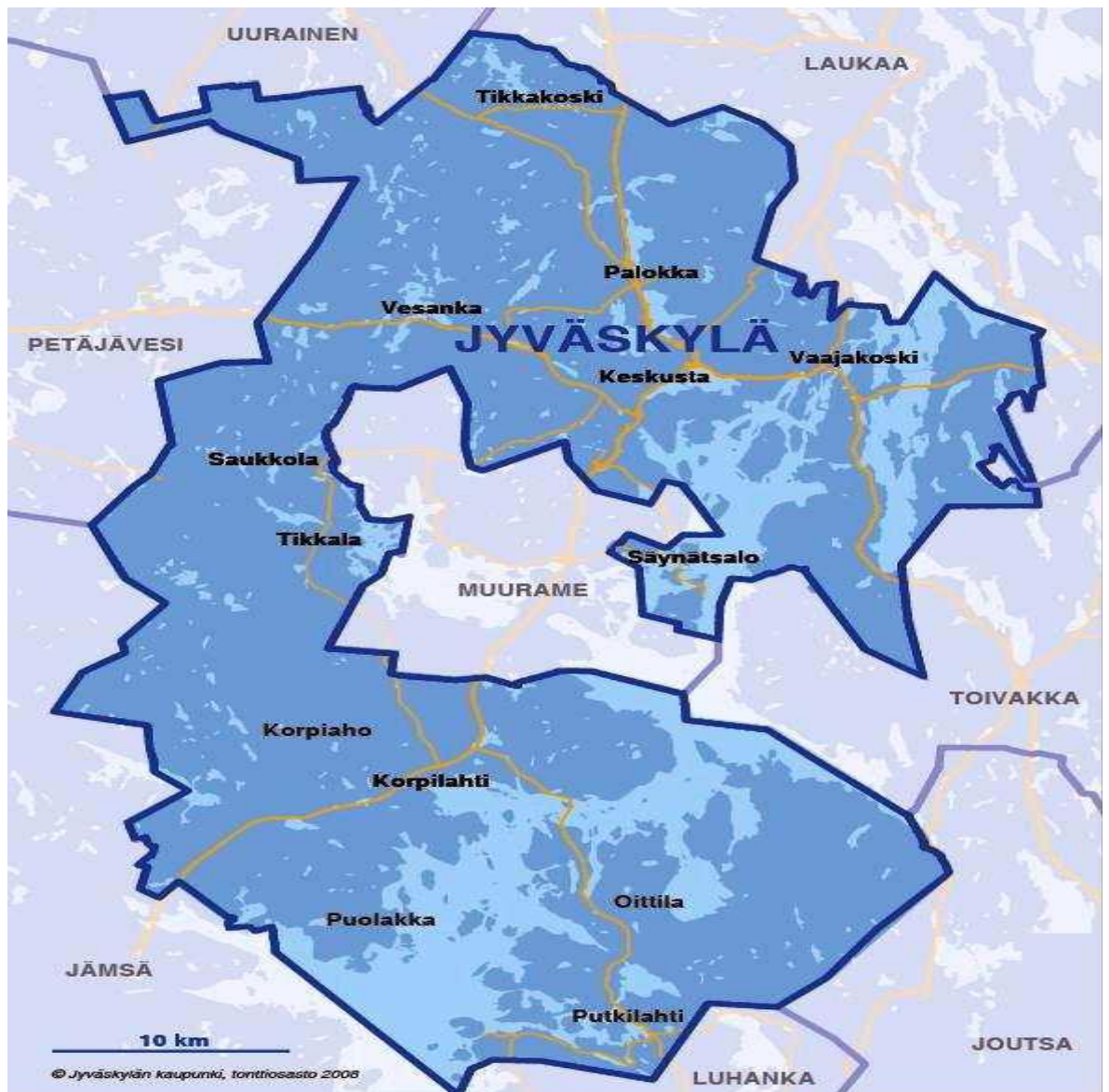
Ryhmäliikunnan lisäksi järjestettiin uimaopetusta alakoulujen oppilaille ja päiväkotilapsille sekä aikuisten uintikursseja. Uimaopetuksessa oli kaikkiaan 50708 käyntikertaa. Uimaopetuksen kokonaisuuteen kuului alakoululaisten ja päiväkotilasten uimaopetus, sekä aikuisten uintikurssit sekä keväällä 2010 myös pienten lasten uimakoulut. Alakoulujen uimaopetusta järjestettiin AaltoAlvarin, Wellamon ja Tikkakosken uimahalleissa. Uimaopettajana toimi täyspäiväisesti yksi uimaopettaja ja osapäiväisesti 4 liikunnanohjaajaa sekä lisäksi palkattiin tarvittaessa tuntiohjaajia. Vauvauintia ja tenavauintia järjestettiin AaltoAlvarissa ja Wellamossa. Uimaopetusta annettiin 7067 oppilaalle, noin 1700 tuntia ja suoritekertoja oli 34 330. Aikuisten uimaopetusta järjestettiin AaltoAlvarissa 66 tuntia ja suoritekertoja oli 467. Erityisuimaopetukseen osallistui 91 oppilasta ja suoritekertoja oli 488. Yhteensä liikuntapalvelujen uimaopetuksesta kertyi suoritteita 50 708 käyntikertaa. (Liikuntapalvelut 2011.)

Kesällä uimakoulut järjestettiin 15:llä Jyväskylän uimarannalla uimaseura Swimmingin toimesta ja syksyllä 2010 solmittiin palvelusopimus myös uimahalleissa toimivien lasten uimakoulujen järjestämiseksi (Liikuntapalvelut 2011)

4 Tikkakoski

4.1 Tikkakosken taajama ja sen maantieteen erityispiirteet

Kuvio 4. Jyväskylän kartta (Simula, E 2011)

Tikkakoski on pieni, mutta kasvava taajama Jyväskylän pohjoisosassa. Tikkakosken etäisyys kaupungin keskustasta on noin 20 kilometriä. Tämä etäisyys tekeekin Tikkakosken palveluista erityisen tärkeitä taajaman asukkaille, mikä ilmenee myös aiemmin tehdystä selvityksestä. (Karimäki 2007) Tikkakosken uimahalli sijaitsee Tikkakosken koulukeskuksen ja Luonetjärven

koulun läheisyydessä olevalla liikuntakeskusalueella. Uimahallin lisäksi liikuntakeskuksessa on jäähalli, yleisurheilukenttä ja hiekkapintainen jalkapallokenttä.

4.2 Väestö

Väestöennuste arvioi Tikkakoski- Nyrölän alueelle seuraavia lukuja ikäryhmittäin tulevaisuudessa.

Ikä-> Vuonna	0-6 vuotta	7- 12 vuotta	13- 15 vuotta	16 -64 vuotta	65- 74 vuotta	75- 84 vuotta	Yli 85 vuotta	Yhteensä
2010	661	458	240	3297	478	267	60	5401
2015	695	515	230	3130	620	330	70	5590
2020	675	540	260	2825	700	420	80	5520
2025	620	510	250	2690	700	580	100	5450
2030	600	500	250	2690	700	750	150	5640

Taulukko 2. Väestöennuste Tikkakoski- Nyrölän alueella tulevaisuudessa (Jyväskylän kaupunki 2012)

Väestötilaston mukaan Tikkakoski- Nyrölän alueella oli 5401 asukasta vuonna 2010. Arvion mukaan väestön kokonaismäärä alueella lisääntyy seuraavan viiden vuoden aikana vajaalla kahdella sadalla ja siitä eteenpäin hitaasti laskee kohti nykyistä siten, että 15 vuoden kuluttua alueella asuu 50 henkilöä enemmän. Tämän jälkeen ennustetaan väestömäärän lisääntyvän alueella uudelleen siten, että 2030 Tikkakoskella asuu 5640 kuntalaista. Näitä ennusteita puoltavat uuteen yleiskaavaan hyväksytty asemakaava-alue Tunnelimäkeen, jonne on kaavoitettu 300 henkilön uusi asuinalue. (Rossi, L-M 2011.)

Ikäjakaumassa 0-6 vuotta seuraavat kymmenen vuotta ovat väestöennusteen mukaan suhteellisen tasaista, minkä jälkeen ikäryhmä alkaa hitaasti pienentyä alueen väestöjakaumassa. Ikäjakuma 7- 12- vuotta taas kasvaa alueella tulevaisuudessa hieman. Ennusteen mukaan 13-15 -vuotiaiden määrä pysyy suunnilleen samana seuraavan 20 vuoden aikana. Ikähaarukassa 65 -74 vuotta oli Tikkakoskella vuonna 478 asukasta vuonna 2010. Tämän ikäjakauman ennuste näyttää selkeää kasvua siten, että vuonna 2020 Tikkakoskella on 700 jakaumaan kuuluvaa kuntalaista ja sen jälkeen ennuste näyttää, että lukumäärä vakiintuu sille tasolle. Yli 75-vuotiaiden osuus nousee tikkakoskelaisissa tulevaisuudessa siten, että 15 vuoden päästä heidän määränsä on yli kaksinkertainen nykyiseen verrattuna. Vuonna 2010 Tikkakoski- Nyrölän alueella oli 3237 kun-

talaista 16 -64 vuoden ikäjakaumassa. Ennusteen mukaan heitä on vuonna 2025 huomattavasti vähemmän eli 2690. (Jyväskylän kaupunki 2012.)

Tikkakosken palveluihin vaikuttavista väestöasioista mainittakoon vielä alueen eteläpuolella olevan Puuppolan osayleiskaavaan tehdyt lisäkaavoitukset. Moottoritien jatkuessa tulevaisuudessa pohjoiseen sen vaikutusta alueen kiinnostavuuteen asuinalueena ei pystytä ennustamaan, mutta ei se ainakaan vähennä Tikkakosken palvelutarjonnan lisätarvetta tulevaisuudessa. Hyvin olennaisena väestöasiana mainittakoon vielä, että Tikkakoskella toimii kasvava varuskunta jossa tällä hetkellä on töissä noin 1300 henkilöä. Lisäksi vuosittain noin 330 henkilöä opiskelee tai suorittaa siellä varusmiespalvelustaan. (Puolustusvoimat 2012.)

4.3 Tikkakosken uimahalli

4.3.1 Rakennus

Tikkakosken uimahalli rakennus on rakennettu 1981. Rakennuksessa on uimahallin allastilojen ja kuntosalin lisäksi nuorisotilat. Allastiloissa on kaksi allasta joista iso allas on kooltaan 16.8 x 8 metriä ja lasten allas on 8 x 5 metriä. Kuntosalitilat ovat kaksi erillistä tilaa, joiden yhteinen pinta-ala on 90 neliömetriä. Rakennusta ei ole peruskorjattu rakentamisen jälkeen.

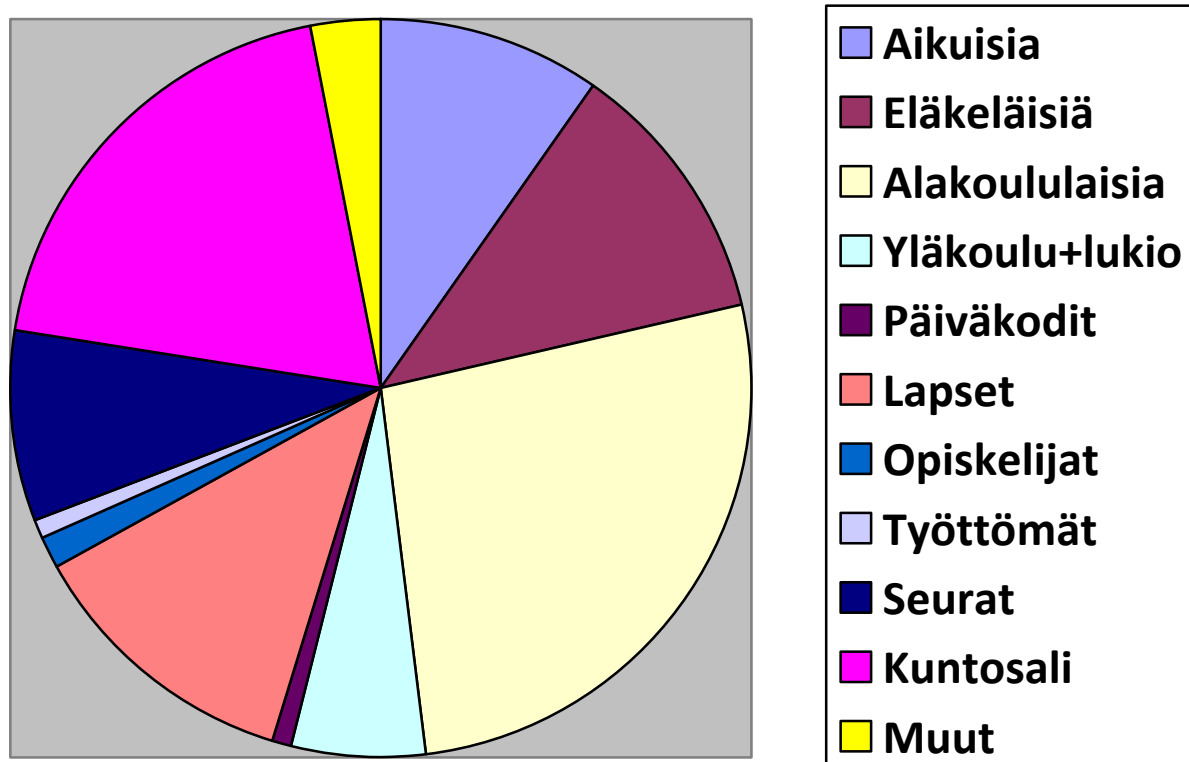
Rakennuksen kuntoa arvioitaessa tiedot perustuvat Ari Karimäen vuonna 2007 tekemään selvitykseen Tikkakosken uimahallista, jota täydentääkseni haastattelin uimahallin johtajana toimivaa liikuntapalveluesimiestä. Karimäen selvityksessä todettiin, että hallin teknistä kuntoa ei pystytä ylläpitämään kohtuullisilla kustannuksilla, sillä esimerkiksi pintamateriaalien kuluminen vaikeuttaa päivittäistä puhtaanapitoa olennaisesti. Lisäksi tiedetään, että vedenkäsittelylaitteistosta painehiekkasuodattimet, vedenkäsittelyputkisto ja kloorisyöttölaitteet tulisi uusiksi pikaisesti. Vuonna 1981 rakennettu halli on ylittänyt jo vuonna 2005 Suomessa käytetyn keskimääräisen peruskorjausiän, joten ei ole ihme, että edellä mainitulle korjaukselle on tarvetta. Haastattelussa tuli ilmi, että uimahallirakennusta on tutkittu viime vuosina ja se täyttää kyllä rakennusai-
kansa normit mutta tämän päivän vaatimuksiin se ei yllä. (Karimäki 2007; Arnberg 2011.)

4.3.2 Asiakkaat

Asiakaskäyntejä Tikkakosken uimahallissa oli vuonna 2011 yhteensä 27681. Asiakaskäyntien kokonaismäärä on vaihdellut viimeisen viiden vuoden aikana seuraavasti. Korkeimmillaan vuonna 2007 oli 28959 käyntikertaa ja alimmillaan vuonna 2009 oli 23479 käyntikertaa. Aikui-

sia uintiasiakkaita kokonaismäärästä oli vuonna 2011 noin 9,7 % eläkeläisumareita noin 11,7 %. Alakoulujen uimaopetuksen käyntikerrat ovat suurimmat. Näitä käyntikertoja oli 7372, mikä on 26,7 % koko hallin käytöstä. Yläkoulun ja lukion käyntikerrat olivat yhteensä 1579. Ne koostuvat uinneista ja kuntosalikäynneistä ja ovat noin 5,7 % kaikista käynneistä. Päiväkodit vierailivat yhteensä 253 asiakaskäyntiä, mikä on 0,9 %. Vapaa-ajan lapsiasiakkaita oli yhteensä 3377, mikä on 12,2 % koko asiakasvirrasta. Opiskelija asiakkaita oli 1,5 % ja työttömiä 0,8 % kaikista kävijöistä. Ohjattuja uimaseuran käyntikertoja hallissa oli yhteensä 2316, mikä on noin 8,4 % kokonaiskäyntikerroista. Kuntosalin asiakaskäynnit olivat toiseksi suurin käyttäjäryhmä yhteensä 5381käyntikerralla, mikä on 19,4 % kokonaismäärästä. Loput noin kolme prosenttia koostuu ryhmä- ja veteraaniasiakkaista. (Tikkakosken uimahallin tilastot)

Kuvio 6. Tikkakosken uimahallin asiakkaat ryhmittäin vuonna 2011

5 Työn tavoite

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa lisätietoa Tikkakosken uimahallin merkityksestä kuntalaisille tulevaisuuden päätöksien tueksi. Jyväskylän kaupungin organisaatiota uudistetaan tulevaisuuden vaatimuksia vastaavaksi ja tässä prosessissa arvioidaan nykyisiä toimintoja suhteessa tulevaisuuden vaatimuksiin. Ajankohtaiseksi on tullut selvittää Tikkakosken uimahallin toimintojen merkitys kuntalaisten elämänlaatuun. Aiemmin tehdyssä verkkoselvityksessä oli tavoitteena löytää säästöjä tulevaisuuden palvelutuotantoon nykyisiä olosuhteita ja palveluja kriittisesti arvioimalla. Selvityksessä todettiin Tikkakosken uimahallin, joka nykyisessä kunnossa on elinkaarensa loppupuolella, olevan tarpeeton AaltoAlvarin remontin valmistuttua 2013. (Suomi, Kuosmanen, Glan, Vettenranta, Matilainen 2011.) Näiden täysin taloudellisten perusteluiden pohjalta tehtyjen esitysten rinnalle haluttiin lisätietoa hallin toiminnallisesta merkityksestä kuntalaisille. Tässä selvitystyössä arvioidaan uimahallin lakkauttamisskenaariota lisäksi allastilan muuntamisen, hallin peruskorjauksen sekä uudistusten vaikutuksia kuntalaisten elämään. Uimahallissa ihmisillä on mahdollisuus liikunnan harrastamiseen, kuntouttavaan liikuntaan, terveyttä ylläpitävään liikuntaan ja tärkeiden perustaitojen oppimiseen. Tässä työssä tuotetaan lisämateriaalia haastattelemalla asiantuntijoita ja avaintoimijoita sekä tutkitaan aiemmin tehtyjä selvityksiä. Näiden tietojen perusteella pohditaan tulevaisuuden eri skenaarioiden vaikutuksia kuntalaisten arkeen.

6 Selvitystyön kuvaaminen

6.1 Selvitystyön tarkoitus

Tämä työ on toimeksianto työnantajalta ja jo toimeksiantovaiheessa sovittiin, että lisämateriaali kerätään asiantuntijoilta, eikä kuntalaisilta. Tämän työn tarkoituksena on asiantuntijoiden näkemyksen kertominen Tikkakosken uimahallin eri tulevaisuuden skenaarioista. Työn tuottama lisätieto toimii päättäjien taustamateriaalina tulevaisuuden Jyväskylän liikuntaverkon rakentamisessa.

6.2 Tutkimusongelmat

Toimeksiannossa annettiin kolme eri toimintamallia, joiden vaikutuksista kuntalaisiin tuli löytää lisätietoa. Ensimmäinen tutkimusongelma oli löytää lisätietoa mahdollisen uimahallin lakkauttamisen vaikutuksista kuntalaisiin. Toinen tutkimusongelma oli allastilojen muuksi liikuntatilaksi muuntamisen vaikutusten arviointi ja kolmas tehtävänannossa tullut tutkimusongelma oli arvioida uimahallin peruskorjauksen vaikutuksia. Työn edetessä todettiin järkeväksi kuitenkin selvittää myös uimahallin peruskorjauksen kohdalla asiaa hieman perusteellisemmin. Mitä vaikutuksia olisi sillä, että uimahalli peruskorjattaisiin samanlaiseksi kuin se tällä hetkellä on verrattuna siihen, että peruskorjauksen yhteydessä hallia uudistettaisiin? Lisäksi selviteltiin uimahallin mahdollisen Palokkaan siirron vaikutuksia.

6.3 Tutkimusmenetelmät

Lähtötilanteessa sain käyttööni vuonna 2007 uimahallista tehdyn selvityksen, jonka lisäksi tehtäväkseni tuli kerätä uimahallin toimintaan liittyvät dokumentit yhteen. Olennaisia dokumentteja olivat tilastot, uimahallin kuluihin liittyvät talousluvut, uimahallin kuntoon liittyvät selvitykset, alueelliset tilastoennusteet sekä kaupungin liikuntastrategia. Lisämateriaalin hankintamethodiksi asiantuntijoilta valittiin haastattelu, sillä haastattelu joustavana tiedonkeruumenetelmänä sopii monenlaisiin tutkimustarkoituksiin. Haastattelussa on mahdollista suunnata tiedonhankintaa uudelleen esimerkiksi tarkentaen johonkin erityiseen asiaan lisäkysymyksiä toisin kuin kirjallisessa kyselyssä. Haastattelussa paljastuvat myös taustamotivit helpommin verrattuna kirjalliseen tiedonkeruuseen. Toisaalta taas haastattelu vaatii haastattelijalta paljon taitoa ja kokemusta tuottaakseen luotettavaa tietoa. Haastatteluiden tekeminen on aikaa vievää työtä verrattuna kirjallisen materiaalin keräämiseen. Haastatteluiden analysointi, tulkinta ja raportointi ovat usein vaativaa tehtävää. (Hirsjärvi, Hurme 2000, 34- 35.) Asiantuntijahaastatteluissa

henkilövalinnat tulee tehdä huolella, sillä haastateltavat harvoin vaihdettavissa. Asiantuntijuus perustuu ilmiökentän suvereeniin hallintaan. (Ruusuvuori, Nikander, Hyvärinen 2010, 374.)

6.4 Selonteon kirjoittaminen

Selonteon kirjoittaminen eteni siinä järjestyksessä kun taustatyö tuotti kirjoitettavaa eri otsikoiden alle. Teoriaosa on kuitenkin tehty ensin jotta selvitystyön asioiden käsittelemiseen on saatu perspektiiviä kirjallisuuteen tutustumalla.

6.5 Kohderyhmä

Asiantuntijoina haastateltiin kaupungin liikuntapalveluiden kehittämispäällikköä, Tikkakosken uimahallin palveluesimiestä, kahta kaupungin uimaopetuskoordinaattoria, Tikkakosken uimahallin vastuullista uimaopettajaa, Tikkakosken yläasteen ja lukion liikunnanopettajaa, kahta Tikkakosken alueella työskentelevää fysioterapeuttia, uimaseuran seurakoordinaattoria ja Tikkakosken varuskunnan ilmasotakoulun apulaisjohtajaa. Haastateltavat valittiin uimahallia käyttävien asiakasryhmien asiantuntijuus perusteella ja kehittämispäällikön työtehtävään liittyvän asiantuntijuuden perusteella. Fysioterapian asiantuntijat valikoituivat alueella toimivista ammattihenkilöistä siten, että he suostuivat yhteydenotettuani haastateltavaksi. Puolustusvoimat ilmoitti itse heidän haastateltavan henkilönsä. Tavoitteena oli löytää henkilöitä, jotka ilmiökentän asiantuntijoina tietävät tämän hetken uimahallin tilanteesta sekä heillä on näkemystä tulevaisuuden liikuntaolosuhdetarpeista Jyväskylässä.

6.6 Haastattelu

Haastattelemisen uutena asiana vaati tutustumista kirjallisuuteen. Haastattelun perusteisiin ja haastattelujen analysointiin perehdyttyäni tein suunnitelman haastatteluiden suorittamiseksi. Suunnitelmassa aluksi valittiin haastattelutapa ja laadittiin haastattelurungot. Tämän jälkeen oli vuorossa lopullisten kysymysten rakentaminen jokaiselle haastateltavalle henkilölle. Kysymysten valmistuttua alkoivat yhteydenotot niihin tahoihin, joiden yhteystiedot olivat tiedossa ja puuttuvien yhteystietojen etsiminen. Yhteydenotot haastateltaviin tuottivat hyvän tuloksen, sillä sain sovittua haastattelut sujuvasti muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Haastattelut tallennettiin kannettavalle tietokoneelle Audacity- ohjelmaa hyväksi käyttäen. Tallennuksessa käytin ohjelman nauhoitustoimintoa, jolla tallensin aina yhden kysymyksen yhdelle raidalle. Litteroidessa toistin nauhoitusta toisella tietokoneella ja toisella kirjoitin haastattelun sisällön

muistiin. Audacity on GNU GPL -lisensoitu ja alustariippumaton ohjelma äänieditointiin. Audacity on ohjelmoitu C++-kielellä ja sen graafinen käyttöliittymä on toteutettu wxWidgetsillä. Audacity on erittäin suosittu etenkin podcastien tekemisessä, johtuen sen laajasta saatavuudesta ja siitä, että se on ilmainen sekä vapaasti internetistä ladattavissa.

Teema- alueittain suunnitellussa haastattelurungossa kysyttiin: Uimahallin roolia Tikkakoskelaisessa liikuntakulttuurissa? Mitkä ovat kohderyhmän tämän hetken uimahallin käyttömäärät? Mikä on uimahallin lakkauttamisen vaikuttavuus? Olisiko uimahallin peruskorjaus ilman uudistuksia riittävä toimenpide liikuntapalveluiden ylläpitämiseksi Tikkakoskella? Millaisia palveluita uimahallissa tulisi tulevaisuudessa järjestää? Mitä uudistuksia halli tarvitsisi, jotta toivotut palvelut voitaisiin järjestää? Mitkä olisivat uudistetun uimahallin toiminnan mahdollisuudet? Mikä olisi uudistetun/ uuden hallin sijoituspaikka?

Haastattelun analysointikirjallisuudessa kehoitettiin etsimään faktoja eri lähteitä kriittisesti ristiin tulkitsamalla ja tähän pyrittiin selonteossa. Lisähaastetta haastattelun analysointiin toi se, että jouduttiin valitsemaan haastateltaviksi viranhaltijoita, vaikka heistä erityisesti varoitettiin kirjallisuudessa. Heidän toimintaansa määrittävät ohjeet, säännöt sekä ammatillinen etiikka, jotka ohjaavat vastauksia pitkälti. Haaste kuitenkin otettiin ja haastattelijan pystyessä jakamaan saman ammatillisen eetoksen haastateltavien kanssa haastattelun luetettavuus paranee. Tutkimustulokset osassa kerrotaan teema-alueittain tiivistetysti haastateltavien kertomat asiat pyrkien säilyttämään kaiken heidän kertomansa informaation. Pohdinnassa muodostan kaikesta aiemmasta ja uudesta informaatiosta kokonaiskuvan oman asiantuntemukseni pohjalta.

7 Tutkimustulokset

7.1 Uimahallin historia

Uimahalli on rakennettu vuonna 1981 silloisen Jyväskylän Maalaiskunnan toimesta. Suunniteltaessa uimahallia Tikkakoskelle puolustusvoimat oli vielä hankkeessa mukana. Toteutukseen puolustusvoimat ei kuitenkaan enää osallistunut, mutta taloudellisten resurssien vähentymisestä huolimatta hanke päätettiin toteuttaa. Tuloksena oli, että halliin tuli pieni lastenallas ja 16.75 metrin mittainen neliratainen iso allas sekä kuntosali. (Arnberg 2011.)

7.2 Tikkakosken uimahallin rooli kuntalaisten liikuntapaikkana

Tikkakosken uimahallilla on merkittävä rooli kaupungin uimaopetuksessa, toteaa toinen kaupungin alakoululaisten uinninopetusta koordinoiva henkilö. Esikoululaisista aina lukiolaisiin saakka noin 2000 lasta ja nuorta saa uimaopetusta Tikkakosken uimahallissa vuosittain. Edellä mainitusta määrästä merkittävän tekee se, että 6-12- vuotiaista kaupunkilaisista miltei neljännes käyttää uinnin oppimispaikkanaan Tikkakosken uimahallia. Paikallisena olosuhteena läheinen sijainti mahdollistaa lasten vapaa-ajan uintimahdollisuuden Tikkakoskella ympäri vuoden. (Kalenius 2011.)

Kaupungin liikuntapalveluiden kehittämispäällikkö puolestaan nostaa Tikkakosken hallin tärkeään rooliin tasa-arvon ja erityisryhmien näkökulmasta. Paikallisten liikuntaolosuhteiden saavutettavuus korostuu henkilöille, joiden liikkumiskyky on alentunut. Tähän joukkoon kuuluu suuri osa ikääntyneistä, sekä kaikki ne nuoremmat henkilöt, joiden liikuntakyky syystä tai toisesta on alentunut. Kehittämispäällikkö pitää myös tärkeänä, että vesiliikuntaseurojen toimintaedellytyksistä huolehditaan, sillä ne järjestävät runsaasti uimaopetusta ja uimataitoisuutta kehittävää toimintaa Jyväskylässä. (Huovinen 2011.)

Puolustusvoimien tarpeisiin nykyinen altaan mitta ja ratojen lukumäärä ei ole riittävä eikä mahdollista varusmiesten uintikoulutusta. Nykyiset olosuhteet eivät myöskään motivoi varuskunnan henkilökuntaa, opiskelijoita ja varusmiehiä tavoitteelliseen kuntoiluun. (Puolustusvoimat 2012.)

7.3 Tämän hetken toiminnan määrä

Tällä hetkellä Tikkakosken uimahallissa on seuraavanlaista toimintaa. Kaupungin liikuntapalveluiden ohjattuja liikuntaryhmiä toimii tällä hetkellä viisi. Yksi ryhmistä on ohjattu kuntosaliryhmä ja loput neljä ovat vesivoimisteluryhmiä. Vesivoimisteluryhmistä kolme on suunnattu erityisesti ikääntyneille, mutta muutkin saavat osallistua halutessaan ryhmien toimintaan. Yksi ryhmä on suunnattu työikäisille. Kaikki ryhmät ovat erittäin suosittuja ja niitä tarvittaisiin lisää, mutta ohjaajapulasta niitä ei ole voitu järjestää. (Huovinen 2011.)

Fysioterapeutit käyttävät hallia vain vähän tällä hetkellä. Hallin kokonaisvaltainen esteellisyys rajoittaa liikuntarajoitteisten hallin käyttöä. Tällä hetkellä opastetaan ainoastaan lievästi liikuntarajoitteisille itsenäistä kuntoutusta hallissa. Kuntoutus voi olla esimerkiksi vesijuoksua tai kuntosaliharjoittelua. Varsinaista terapiatyötä ei hallissa tehdä. (Meuronen 2011; Sirviö 2011.)

Esikoululaiset käyttävät hallin palveluja vaihtelevasti. Osa päiväkodeista käyttää esikoululaisia neljä kertaa vuodessa uimassa ja osa ei käytä lainkaan. Alakoululaiset saavat uimaopetusta siten, että ensimmäisen luokan käydään kuusi kertaa uimassa ja toisella luokalla kahdeksan kertaa. Kolmannella luokalla uidaan kuusi kertaa ja neljännellä neljä kertaa. Viidennellä luokalla uidaan kaksi kertaa, samoin kuudennella luokalla. (Kalenius 2011.) Vuoden 2011 tilaston mukaan Tikkakosken uimahallissa ui kahdeksan eri alakoulun oppilaita 79 eri luokalta. Oppilaita näillä luokilla oli yhteensä 1580. Näistä kertyi yhteensä 7372 suoritekertaa vuoden aikana. Yläkoululaiset uivat kaksi kertaa jokaisella vuosiluokalla ja samoin he harjoittelevat kuntosalilla kaksi kertaa jokaisella vuosiluokalla yhteensä siis yläkoulun oppilaille kertyy kuusi uinti sekä kuntosalikertaa kolmen vuoden aikana. Yläkoululaisten uinti ja kuntosalikertoja oli vuonna 2011 yhteensä 719. Lukiolaiset harjoittelivat kuntosalilla tilastojen mukaan vuonna 2011 yhteensä 860 kertaa. Näistä kerroista suurin osa on kuntosalikertoja toisin kuin yläkoululaisilla, joiden kerrat jakaantuvat miltei tasan uinnin ja kuntosalin välillä. (Arnberg 2011; Penttinen 2011.)

Uimaseura käyttää tällä hetkellä hallia yhteensä 21 tuntia viikossa. Uimakoulutoimintaa on 10 tuntia ja 11 tuntia on ohjattuja valmennusryhmiä. Aalto-Alvarin remontin jälkeenkin uimaseura tulee käyttämään hallia uimakoulutoiminnan järjestämiseen niin paljon kuin mahdollista. Tällä hetkellä joka viikonloppu uimakouluihin osallistuu 240 lasta ja arki-iltaisina valmennusryhmissä ui 50-60 uimaria. Valmennusryhmien uimarit koostuvat pääasiassa nuorista harrastajista mutta myös erityisuimareilla on omat vuoronsa Tikka-

koskella. Tällä hetkellä uimarit eivät käytä kuntosalia harjoitteluunsa, koska he ovat niin nuoria, ettei kuntosaliharjoittelu kuulu vielä heidän ohjelmaansa. Uimareiden vanhemmista muutamat käyvät uimassa tai kuntosalilla samaan aikaan kun lapset osallistuvat omiin harjoituksiinsa, sillä useimmilla pitkän välimatkan takia välillä kotiin ajaminen ei kannata. (Terho 2011.)

Puolustusvoimien tämän hetken uimahallin käyttöä vähentää altaan lyhyt mitta joka haittaa olennaisesti uintikoulutuksen järjestämistä. Tämän hetken käyttö rajoittuu vapaa-ajan ryhmäliikuntoihin osallistumiseen sekä uintiin ja kuntosalilla käyntiin. (Puolustusvoimat 2012.)

7.4 Uimahallipalveluiden visiot

Tulevaisuuden tarvetta kysyttäessä liikuntapalveluiden kehittämispäällikkö nostaa esille kolme selkeää teemaa. Lasten ja nuorten uimaopetus on mahdollistettava esikouluiästä eteenpäin. Vesivoimistelu- ja kuntosalipalvelut ovat tärkeä osa tulevaisuudessa tarvittavia liikuntapalveluja erityisesti ikääntyneille ja työikäisille. Näissä palveluissa alueellisuus ja sitä kautta saavutettavuus ovat tärkeitä. Vesiliikuntaseurojen toimintaedellytyksistä huolehtimalla edistetään uimataitoisuutta ja siten vesiturvallisuutta. (Huovinen 2011.)

Uimaopetusta koordinoivat henkilöt mainitsevat tulevaisuuden visioksi alakoululaisten uimaopetuksen määrän lisäämisen Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton suosittelemaan 36 tuntiin kuuden ensimmäisen luokan aikana. (Berg 2011; Kalenius 2011.)

Puolustusvoimien tulevaisuuden tarve on löytää laadukkaita liikuntatiloja käyttöönsä nykyisen varuskunnan ulkopuolelta. Varuskuntaan keskitettävä ilmavoimien toiminta tarvitsee nykyisiä tiloja muuhun käyttöön ja siten korvaaville tiloille olisi käyttöä mahdollisimman pian. (Puolustusvoimat 2012.)

7.5 Uimahallin lakkauttaminen

7.5.1 Säästöt

Uimahallin lakkauttamisesta syntyisi noin 165 000 euron kertasäästö liikuntapalveluille. Säästöä syntyisi ulkoisten palveluiden ostamisesta, sisäisten palveluiden ostamisesta, aine- ja tarvikesäästöistä sekä muista toimintakuluista yhteensä 217 000 euroa vuoden 2010 tilinpäätöksen mukaan. Myyntituottojen puuttuminen laskee summan 165 000 euroon. Säästöjä ei synny henkilökuluista, ellei heitä irtisanota. Lisäksi kaupungin sisäinen vuokra jää saamatta kaupungin

toiselta hallintokunnalta, mutta tämä seikka ei tuo säästöjä koko kaupunkiorganisaation tasolla. (Koskensilta 2011)

7.5.2 Toiminnan lopettamisen vaikutukset asiakkaisiin

Kehittämispäällikön suurimpana huolena on palveluiden lakattua asukkaiden jääminen ilman edellä mainittuja ohjauspalveluita. Veden ominaisuudet tekevät siitä ainutlaatuisen liikuntaympäristön monille niille, joilla maalla liikkuminen on jollain tavoin rajoittunutta. Iäkkäät ja erityisliikkujat ylläpitävät ja kehittävät vesiliikunnalla omaa toimintakykyään. Välimatkan lisääntyessä huomattavasti, olisi epätodennäköistä, että asukkaat hankkisivat ohjauspalveluita keskustasta tai Laukaan Peurungasta. Pendelöivä liikenne Tikkakosken ja keskustan lisääntyisi niiltä, osin kuin palveluita lähdetäisiin hakemaan. Lisäksi kehittämispäällikkö toteaa, että AaltoAlvarin ja Wellamon ryhmäliikuntatoiminnot ovat niin täynnä, ettei sinne juuri uusia asiakkaita mahdu. Uimaopetuspalveluiden loppuminen olisi myös erittäin suuri huolen aihe. (Huovinen 2011.)

Liikuntapalveluesimies olisi virkamiehenä lopettamassa Tikkakosken hallin toiminnan sen huonon kunnan vuoksi, mutta poliittisena kunnallis päättäjänä säästäisi hallin, jotta lähipalveluperiaate toteutuu kuntalaisille (Arnberg 2011).

Uimaopettaja ja uimaopetuksen toinen koordinaattori arvioivat lakkauttamisen olevan katastrofi jyväskyläläiselle uimaopetukselle. Arviolta noin 2000 Jyväskyläläistä lasta ja nuorta saa uimaopetusta Tikkakosken uimahallissa. (Berg 2011; Kalenius 2011.) Tämän määrän siirtäminen muihin halleihin ei onnistu ilman huomattavia periaatteellisia muutoksia AaltoAlvarin ja Wellamon käyttöperiaatteissa. Ainoa keino uintimäärien säilymiseksi on, että päiväaikaan AaltoAlvarin opetusallas ja 25 metrin allas sekä Wellamon lasten allas ja 25 metrin allas olisivat vain koululaisten uimaopetuskäytössä. Yliopiston opetus ja kaikki muu uintitoiminta siirtyisi pois päiväaikaan kyseisistä tiloista. Ilman tämän kaltaista tärkeysjärjestykseen asettamista koululaisten uimaopetuksen taso ja sitä kautta myös uimataitoisuus laskisi koko kunnassa tulevaisuudessa. Jos Tikkakosken tilaresurssi poistuisi, jouduttaisiin vähentämään opetusta 0-3- luokkalaisilta, sillä heidän tilaresurssinsa on kaikkein rajallisin. Uimataitoisuuden kannalta sama ikäryhmä olisi juuri se, johon pitäisi panostaa nykyistä enemmän jotta uimataitoerot ja uimataidottomuus eivät kasvaisi. (Kalenius 2011.)

Kaupungin toinen uimaopetuskoordinaattori on samaa mieltä siitä, että uimaan oppimisen kannalta tärkein ikäryhmä joutuisi tuntien vähentämisen kohteeksi. Tarkkaa vähentämisen määrää ei vielä kumpikaan osaa sanoa, mutta suunta tulevaisuudessa olisi molempien mielestä

sama. Pienten oppilaiden opetustilojen määrän vähyys ja niiden tasapuolinen jakaminen aiheuttaisi juuri aiemmin mainitun vähennystarpeen. Vähennystarvetta ei voisi väistää edes koulupäiviä jatkamalla, mikä olisi sekin arveluttavaa juuri pienten oppilaiden kohdalla. Vertailuksi haastateltava kertoo Jyväskylän Normaalikoulun uimaopetuksesta seuraavaa. Siellä uimaopetusta annetaan alakoulussa 48 tuntia kun Jyväskylän muissa kouluissa tuntimäärä on 28. Norssissa uimataitoisuus on käytännössä 100 %, kun se muissa Jyväskylän kouluissa on 90 %:n luokkaa. (Berg 2011.)

Tikkakosken yläkoulun ja lukion liikunnanopettaja toteaa, että uimaopetus ja kuntosalityöskentely kuuluvat opetussuunnitelmaan, joten ne toteutetaan joka tapauksessa vaikka Tikkakosken uimahallia ei olisikaan. Asiat olisi ratkaistava kuljetuksilla AaltoAlvariin tai Wellamoon. (Penttinen 2011.) Fysioterapia-alan toimijoihin hallin lakkauttamisella ei ollut suurta merkitystä, sillä heillä ei ole hallissa juurikaan toimintaa nykyisin. (Meuronen 2011; Sirviö 2011.)

Uimaseuralle lakkauttamisen vaikutukset olisivat huomattavasti merkittävämmät. Nykyisellään seuran jäsenistä 300 käy uimassa tai opettelemassa uintia Tikkakoskella ja kaikkien heidän mahdollisuudet uintiin vähenisivät hallin toiminnan lakatessa. (Terho 2011.) Puolustusvoimissa uimahallin lakkauttaminen vaikuttaisi lähinnä uinnin ja kuntosaliharjoittelun sekä työhyvinvointiryhmien toimintaan (Puolustusvoimat 2012).

7.6 Allasosaston muuntaminen liikuntatilaksi

Yhtenä skenaariona oli selvittää allastilojen muuntamisen vaikutuksia. Altaat kattamalla allastoista rakennettaisiin avointa sisäliikuntasali. Tästä skenaariosta kysyttiin asiantuntijoilta.

”No parempi kuin ei mitään”, totesi liikunnanopettaja asiasta häneltä kysyttäessä. Hänen mielestään uintiolosuhteen säilyttäminen on Tikkakoskella huomattavasti olennaisempi kuin muu liikuntatilan lisääntyminen. (Penttinen 2011.) Toinen haastattelemani fysioterapeuteista toteaa, että esteettömälle kunnalliselle liikuntasalille on tarvetta Tikkakoskella. Sellainen sali on helpommin lähestyttävä kuin kaupalliset kuntosalit, joille menemisen kynnys liikuntarajoitteisilla on usein suuri. Sama tila palvelisi esimerkiksi ikääntyvien liikuntaa mainiosti. (Sirviö 2011.) Puolustusvoimilla olisi tarve saada käyttöönsä lisää sisäliikuntatila ja he haluaisivat uuteen tilaan ensisijaisen käyttöoikeuden voidakseen kehittää ja lisätä omaa liikuntakoulutustaan (Puolustusvoimat 2012).

Fysioterapeutit mainitsevat, että he voisivat järjestää yksilö- ja ryhmäkuntoutusta muunnetussa liikuntasalissa (Meuronen 2011; Sirviö 2011). Kehittämispäällikön mukaan puolestaan kaupungin liikuntapalvelut voisi järjestää ennaltaehkäiseviä erityis- ja terveyslääkintäryhmiä liikuntasalissa. Salin kalustaminen esimerkiksi seinustoilla olevilla kuntosalivälineillä mahdollistaisi myös ohjattujen ja omatoimisten kuntosaliryhmien toiminnan tilassa. Se olisi uutta tikkakoskelaisille, sillä nykyisiin erityisliikunnanpalveluihin keskustan alueella ei juuri osallistuta pitkän välimatkan vuoksi kertoo kehittämispäällikkö. (Huovinen 2011.)

7.7 Peruskorjaus ilman uudistuksia

Tikkakosken uimahallin peruskorjaus nykyiseen muotoonsa ilman uudistuksia herätti seuraavia ajatuksia haastateltavissa: Liikuntapalveluiden kehittämispäällikön mielestä toimenpide olisi riittävä tulevaisuuden palveluiden takaamiseksi. Tarvittaessa aukioloaikoja pidentämällä voitaisiin turvata palvelut vaikka väestö alueella lisääntyisikin. (Huovinen 2011.) Liikuntapalveluesimies puolestaan näkee, että asiakasmäärät eivät lisäänty ilman terapia- altaan rakentamista (Arnberg 2011). Uimaopetuspuolen haastateltavat ovat yhtä mieltä siitä, että uimaopetustarpeisiin toimenpide olisi riittävä ja turvaisi uimaopetuksen tason ennallaan pysymisen Jyväskylässä tulevaisuudessakin (Berg 2011; Kalenius 2011; Terho 2011).

Fysioterapia-alan henkilöt kertovat, että ilman esteellisyden poistamista hallista heidän toimintansa ei lisäänty Tikkakosken uimahallissa (Meuronen 2011; Sirviö 2011). Myös puolustusvoimat käyttäisivät hallia nykyiseen malliin, jos olosuhteita ei peruskorjauksen yhteydessä kehitettäisi (Puolustusvoimat 2012).

7.7.1 Peruskorjauksen yhteydessä toivotut uudistukset

Tikkakosken uimahallin peruskorjauksen yhteydessä uudistettavista asioista kysyttäessä haastateltavilta vastaukset olivat seuraavanlaisia. Liikuntapalveluesimies listaa uudistuslistan kärkeen terapia-altaan, joka mahdollistaisi ryhmäliikunnan lisäämisen hallissa. Samalla olisi tärkeää myös jatkaa iso allas 25 metrin mittaiseksi, mikä” avaisi vesiliikuntajärjestöille taivaan” kuten haastateltava sanoi. Lasten altaan koon kasvattaminen parantaisi opetusolosuhteita nykypäivän vaatimuksia vastaavaksi. Hallin käyttöresurssien kasvattaminen aiheuttaisi myös tarpeen oheistilojen laajentamisen käyttöä vastaavaksi. Oheistiloilla tarkoitetaan pesu- ja pukuhuonetiloja sekä kahviota. Kiinteistössä olevaa käyttämätöntä huoneistotilaa hyödyntämällä kaikkea ei tarvitsisi rakentaa ulospäin nykyisistä seinistä. (Arnberg 2011.)

Liikuntapalveluiden kehittämispäällikkö pitää tärkeimpänä asiana uudistetussa hallissa, että se olisi esteetön ja suunniteltu muutenkin tämän päivän normiston mukaan toimimaan kaikille niille, joilla on haasteita liikkumisessaan. Sekä allasosaston että kuntosalin tulisi soveltua ikään-tyneille ja liikuntarajoitteisille. (Huovinen 2011.)

Uimaopetuksen koordinaattorien mielipide oli, että lasten allasta pitää kehittää siten, että se vastaa nykypäivän opetuksen vaatimuksia. Iso allas riittää koululaisten uimaopetukseen, mutta muutoin sen mitta on riittämätön niin kuntoilijoiden kuin seurojenkin käyttöön. (Berg 2011; Kalenius 2011.) Yläkoulujen ja lukion liikunnanopettajan toiveena olisi 25 metrin allas hyppylaudalla (Penttinen 2011). Fysioterapian asiantuntijoiden olosuhdetoivomuksiin kuului esteetön pääsy ulko-ovelta aina altaaseen ja kuntosalille saakka. Seisomasyvyistä allastilaa tarvittaisiin kuntoutustoimintaa mahdollistamaan. Wellamon terapia-altaan kaltainen allas oli hartaana toiveena, silloin Jyväskylään tulisi toinen kunnallinen terapia-allas. (Meuronen 2011; Sirviö 2011.)

Uintiseuran ainoana toiveena oli 25 metrin allas. Täysimittainen allas mahdollistaisi nykyistä monipuolisemmin seuran mahdollisuuden hyödyntää hallia. Nykyään ainoastaan kaikkein nuorimmat harrastajat voivat hyödyntää hallia. Altaan kasvaessa ja ryhmien laajentuessa monitoiminen jumppa- ja kuntotila olisi seuran mielestä myöskin tarpeellinen. (Terho 2011.)

Puolustusvoimat haluaisivat 25 metrin altaan kuusirataisena nykyisen nelirataisen tilalle. Tämä olosuhde mahdollistaisi uintikoulutuksen toteuttamisen Tikkakoskella. Uuden hallin yhteyteen puolustusvoimat innovoivat myös testausasemaa yhdessä yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan kanssa. Testausasemalla voitaisiin toteuttaa varusmiehille ja henkilökunnalle järjestettävät kuntotestaukset laadukkaasti. Lisäksi puolustusvoimat tarvitsisivat sisäurheiluhallia. (Puolustusvoimat 2012.)

7.7.2 Uimahallin toiminnalliset mahdollisuudet uudistusten jälkeen

Kehittämispäällikön mielestä liikunnan peruspalveluiden säilyminen paikallisena Tikkakoskella on tärkeää. Laadukkailla olosuhteilla turvattaisiin hyvinvoinnin, terveyden ja fyysisen aktiivisuuden edistäminen ja vahvistettaisiin kansalaistoimintaa paikallistasolla. Uudistetussa hallissa voitaisiin lisätä ohjattuja palveluita eri kohderyhmille ja monipuolistaa palveluiden sisältöjä nykyisestä. Vesiliikuntaseurojen toimintaolosuhteiden kehittyessä niiden toiminta laajentuisi ja siten parantaisi kuntalaisten hyvinvointia. (Huovinen 2011.)

Uimaopetusta koordinoivat henkilöt pitivät jopa uimataitoisuuden nostamisen nykyisestä tasosta mahdollisena, mikäli olosuhteet Tikkakoskella paranisivat. Kaupungin asukasluvun kasvassa pysyttäisiin turvaamaan ainakin nykyinen opetuksen taso. Terapia-altaan tulo parantaisi myös sovelletun uimaopetuksen toteuttamisen mahdollisuuksia ja 25 metrin allas houkuttelisi lisää uimareita halliin sanovat, uimaopetuksen asiantuntijat haastattelussa. (Berg 2011; Kalenius 2011.) Yläkoulun liikunnanopettaja näkee altaiden laajentamisen ja lisäämisen tuovan mahdollisuuden opettaa kahta opetusryhmää yhtä aikaa hallissa. Tällä hetkellä sellainen ei ole ollut mahdollista. (Penttinen 2011.)

Terapia-altaan rakentaminen mahdollistaisi yksilöterapijan ja parantaisi ryhmäliikunnan järjestämisen olosuhteita huomattavasti, sanovat fysioterapia alan asiantuntijat haastatteluissaan. Vesiterapian olosuhteet juuri tällä hetkellä ovat todella niukat koko kaupungissa AaltoAlvarin ollessa remontissa. Tilanne ei olennaisesti parane AaltoAlvarin remontin jälkeenkään, sillä siellä ei ole varsinaista terapia-allasta, joten Wellamon terapia-allas toimii koko kaupungin ainoana laadukkaana kunnallisena terapiaolosuhteena. Terapia-altaan rakentaminen Tikkakoskelle lisäisi terapiatilaressurssia merkittävästi kaupungissa. (Meuronen 2011; Sirviö 2011.) Wellamon terapia-altaan käyttöaste on tällä hetkellä erittäin korkea ja liikuntapalveluesimies näkee tarpeellisena sellaisen rakentamisen myös Jyväskylän kolmanteen uimahalliin. Altaan koko saisi olla Wellamon allasta hieman suurempi, sillä siellä 75 neliömetrin allas on jatkuvasti käyttäjämäärältään maksimissaan. (Arnberg 2011.)

Uimaseura hakisi uudesta hallista niin paljon tiloja kuin sille voitaisiin myöntää. Arki-iltoina kello 16.00 – 21.00 väliset ajat ja viikonloppuisin kello 9.00 eteenpäin kaikki ajat olisivat heidän mielenkiintonsa kohteenaan. (Terho 2011.) Myös puolustusvoimat toteaa, että uimahallin olosuhteiden parantuessa toivottuun tasoon heidän käyttäjävolyyminsa kasvaisivat. Ilmasotakoulu voisi liittää uintikoulutuksen liikuntakoulutukseensa ja liikuntakerhon toimintaan saataisiin lisäsisältöä uinnista. (Puolustusvoimat 2011.)

7.8 Uusi uimahalli Palokkaan

Uuden hallin rakentaminen Palokan alueelle jakoi haastateltavien mielipiteitä. Fysioterapeutit näkivät kaiken kaikkiaan positiivisena asiakkaiden matkustamisen vähentymisen nykyisiin olosuhteisiin verrattuna. Toisen haastateltavan mielestä hallin sijoittuminen Palokkaan olisi toiseksi paras vaihtoehto. Paras sijoituspaikka hänen olisi hänen mielestään Tikkakoski (Meuronen 2011). Toinen fysioterapeutti taas näkee Palokan hyvänä sijoituspaikkana, sillä siellä asuu runsaasti vesiterapiaa kuntoutuksessaan tarvitsevia henkilöitä ja Tikkakoskea enemmän fysiotera-

pia-alan toimijoita. Hänen mielestään kuitenkin hallin sijoittamisesta Tikkakoskelle hyötyisivät jyvaskyläläisten lisäksi myös kaupungin pohjoispuolella olevien kuntien asukkaat. (Sirviö 2011.)

Uimaopetuksen asiantuntijoiden mielestä hallin sijoittumisella ei ole väliä opetuksen kannalta. Hallin sijoittaminen Palokkaan säästäisi kuljetuskustannuksia sillä suurin osa opettavista asuu Palokassa. Tikkakosken kasvaminen tulevaisuudessa olisi kuitenkin hyvä huomioida olosuhteita suunniteltaessa. (Berg 2011; Kalenius 2011.)

Uimaseuran edustajalta asiaa kysyttäessä hänen mielipiteensä oli, että Palokka olisi parempi sijoituspaikka välimatkojen lyhentyessä niin harrastajilta kuin ohjaajiltakin (Terho 2011). Liikuntapalveluesimies uimahallin johtajan ominaisuudessa puoltaa myös hallin siirtoa Palokkaan. Hänen mielestään Palokan kolme kertaa suurempi asukasmäärä ja runsaammat koululaismäärät puoltavat uuden hallin sijoittumista Palokkaan. Palokkaan saataisiin samalla tällä resurssien uudelleen sijoittamisella sieltä puuttuva kunnallinen kuntosali. (Arnberg 2011.)

Kehittämispäällikkö ja puolustusvoimat taas olivat hallin Tikkakoskelle sijoittamisen kannalla. Kehittämispäällikön mielestä AaltoAlvarin avauduttua Palokasta on hyvät kulkuyhteydet sinne ja jo aiemmin toiminnassa olevat uimahallikuljetukset AaltoAlvariin palaavat palokkalaisille. Kaupungin on tärkeää huolehtia myös maantieteellisesti etäisten osien palveluista, mikä puoltaa hallin pysymistä Tikkakoskella, tiivistää kehittämispäällikkö haastattelunsa lopuksi. (Huovinen 2011.) Puolustusvoimat paikallisena toimijana toivoo myös hallin pysymistä Tikkakoskella. Tällöin uintikoulutusta voisi alkaa kehittää, nykyisin Wellamossa suoritettut uintitestiit voisi siirtää Tikkakoskelle sekä henkilökunnan, opiskelijoiden ja varusmiesten vapaa-ajan liikuntamahdollisuudet säilyisivät. Uimahallin siirtyessä Palokkaan suurin osa edellä mainituista asioista jäisi toteutumatta. (Puolustusvoimat 2011.)

8 Pohdinta

Tämä selvitystyö osoittaa, että Tikkakosken uimahallin toiminnallinen rooli on merkittävä paikallisesti Tikkakoskella ja myös koko kaupungin mittakaavassa. Paikallisesti se tarjoaa korvaamattoman perus- ja lähiliikuntapaikan alueen asukkaille. Passiivisen ajankäytön lisääntymisen hillitsemiseksi lähiliikuntapaikkojen turvaaminen on tärkeää tulevaisuudessa. Liikuntapaikkoina uimahallit ovat merkittävässä roolissa niin suosittuna liikuntapaikkana kuin ainutlaatuisena liikuntaan mahdollistavana olosuhteena. Tulevaisuuden yhteiskunnassa uimahallien rooli tulee kasvamaan vielä nykyisestä ylipainoisuuden lisääntyessä kansalaisilla. Lisäksi ainoana kunnallisena kuntosalina Tikkakoskella uimahalli on saavuttanut vankan käyttäjäkunnan ja siten mahdollistaa liikuntasuosituksen mukaisen viikoittaisen lihaskuntoharjoittelun Tikkakoskella.

Koko kaupungin tasolla Tikkakosken uimahallista tekee merkittävän sen rooli lasten uimaan opettamisessa. Tikkakoskella opetetaan melkein neljäs osaa kaupungin alakouluikäisistä lapsista ja lisäksi uimaseura käyttää hallia aktiivisesti uimaopetukseen sekä uimataidon harjoittamiseen. Tikkakosken uimahallin lakkauttaminen ilman vastaavan rakentamista tai jäljelle jäävien olosuhteiden käytön uudelleen järjestelyä tulisi laskemaan uimataitoisuutta Jyväskylässä.

Pelkkä uimahallin peruskorjaus ilman uudistuksia riittäisi tämän hetken palveluiden turvaamiseen vielä seuraavat kymmenen vuotta, mutta riittääkö sen jälkeen? Jyväskylä kasvukeskuksena saattaa tarvita jo uimaopetuksen tarpeisiin lisää resurssia pitemmän aikavälin kuluessa, jos nykyinen taso halutaan säilyttää. Lisäksi terveysennusteet puoltavat vesi- ja kuntosaliliikunnan olosuhteiden tärkeyttä tulevaisuuden yhteiskunnassa. Nämä seikat huomioiden hallin peruskorjaus tarvittavilla olosuhteiden kehittämällä on varteenotettava sijoitus ennaltaehkäisevään kuntalaisten hyvinvointiin. Rakentaminen on kallista, mutta jos vaakakupissa on laadukkaampaa ja terveellisempää elämää jyväskyläläisille, uskon pitkällä aikavälillä hankkeen kannattavan myös taloudellisesti. Terapia-altaan rakentaminen mahdollistaisi suosittujen vesivoimisteluryhmien lisäämisen, samoin kuin lisäisi kuntoutustoiminnan tilaresurssia merkittävästi kaupungissa. Suurempi lastenallas puolestaan mahdollistaisi laadukkaan lasten uimaan opettamisen myös tulevaisuudessa, ja lisäisi myös hallin käyttöresurssia huomattavasti, sillä se mahdollistaisi kahden opetusryhmän yhtä aikaisen opetuksen. Ison altaan jatkaminen 25 metrin mittaan puolestaan aktivoisi kuntalaisia käyttämään uimahallia. Samoin se auttaisi puolustusvoimia huolehtimaan liikuntakoulutustyöstään sekä lisäisi vesiliikuntaseurojen toimintamahdollisuuksia oleellisesti.

Oma tulevaisuuden näkemykseni on, että Tikkakosken uimahallin elinkaaren loputtua uusi uimahalli rakennettaisiin Palokkaan. Palokassa halli olisi suurempien asukasmäärien lähellä ja sitä kautta uimahallin käyttö olisi varmempaa. Tikkakoskella pitäisi kuitenkin turvata kunnallisen kuntosalin säilyminen, jotta tämä hyvinvointia edistävä liikuntaolosuhde säilyisi paikallisena palveluna. Tikkakoskelaisten uintimahdollisuudet tulisi turvata riittäväillä uimahallikuljetuksilla päivä ja ilta-aikoihin. Tässä visiossa maksajana olisi vain kaupunki.

Toinen vartenotettava vaihtoehto olisi, että puolustusvoimat otettaisiin mukaan Tikkakosken tulevaisuuden kehittämisen suunnitteluun. Tutkittaisiin heidän tulevaisuuden tarpeensa ja mahdollisuudet panostaa olosuhteiden kehittämiseen alueella. Tämän selvityksen pohjalta tehtäisiin uudet suunnitelmat alueen liikuntaolosuhteiden turvaamiseksi ja kehittämiseksi. Tässä vaihtoehdossa myös Jyväskylän pohjoispuolella olevien kuntien mahdolliset tarpeet tulisi selvittää ja ottaa heidät mukaan suunnittelemaan sekä rahoittamaan tulevia olosuhteita.

Tämä työ on opettanut etsimään tietoa, miettimään sen laadukkuutta ja keskittymään olennaiseen. Myös yhteiskunnassa vallitsevien terveyteen liittyvien kokonaisuuksien ymmärtäminen on parantunut työtä tehdessä. Lisäksi kokonaan uusia taitoja on päässyt harjoittelemaan haastatteluita tehdessä ja niiden tuloksia arvioidessa. Parempi aikataulutus olisi ehkä vähentänyt ajoittaisten kiireiden tuomaa työ laadun alenemista. Teoria osa olisi kaivannut enemmän lähteitä, jolloin teoriaosasta olisi tullut kattavampi. Haastatteluiden sisällöt ja teemat olisi pitänyt tehdä mahdollisimman yhteneviksi kaikkien haastateltavien kohdalta jolloin ristin tulkinneille olisi tullut paremmat edellytykset. Haastattelumateriaalin toimintamallikohtaisella SWOT- analyysillä olisi voinut havainnollistaa löydöksiä helpommin omaksuttavaan muotoon. Haastateltavia asiantuntijoita oli myös suunnitteilla muutama enemmän, mutta heidän haastattelunsa jäivät aikataulullisista syistä toteutumatta. Tikkakosken ja Palokan terveysasemien henkilökuntaa, sekä Palokan alueen opettajia haastatteleamalla olisi haastatteluille saatu nykyistä enemmän monipuolisuutta sekä luotettavuutta. Kaikesta itselleni antamasta kritiikistä huolimatta olen tyytyväinen tämän työn tuloksiin. Erityisen kiitollinen olen kaikille haastattelemilleni henkilöille, jotka pyyteettömästi antoivat aikaansa vastatakseen kysymyksiini. Tämä selvitystyö on oimen resurssieni summa.

Lähteet

Ahvo, Berg, Jalkanen- Meyer, Kaikkonen, Kannus, Koivula, Käyhty, Rahikainen, Salmelin, Suominen, Timonen 2001 Ikääntyvien liikunta, terveys ja toimintakyky, VK- Kustannus Lahti

Anttila, E-L 2002 Vesileikit luontouimarin käsikirja, Edita Helsinki

Anttila, E-L 2003 Vesivoimistelu, Edita Prima Oy Helsinki

Arnberg, J 8.12.2011 Haastattelu, liikuntapalveluesimies, Jyväskylän kaupunki sivistyspalvelut/liikunta, Jyväskylä

Arnberg, J 2011 Tikkakosken uimahallin tilastot

Asmussen, Montag, Ahonen, Heinonen, Pehkonen, Erämetsä, Lahtinen -Suopanki, Vestervik, Leppänen, Mäkelä, Laakko 1998 Lihashuolto: hieronta, kuntosaliharjoittelu, teippaus ja venytely, VK- Kustannus Oy Lahti

Autio, T 1995 Liiku ja leiki: Motorisia perusharjoitteita lapsille, VK- kustannus Lahti

Berg, A 8.12.2011 Haastattelu, Uimaopetuksen koordinaattori, Jyväskylän kaupunki sivistyspalvelut/ opetus, Jyväskylä

Fogelholm, Vuori, Vasankari 2010 Terveysliikunta. 2.painos Duodecim Oy Helsinki

Erämetsä, T & Grönfors, P 1998 Massaa! Voimaa! Tie jatkuvaan kehitykseen, Wrange, Helsinki

Onnettomuustutkintakeskus 2012. Luettu 12.2.2012

<http://www.turvallisuustutkinta.fi/Etusivu/Ajankohtaista/Valmistuneettutkinnattiedotteet/1302674459940>

Hakamäki, Hotti, Keskinen, Lauritsalo, Liinpää, Läärä, Pantzar 2009 Uimaopetuksen käsikirja, 2. painos, WSOY/pro Docendo Jyväskylä

Hirsjärvi,S &Hurme, H 2000 Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö Yliopistopaino Helsinki

Huovinen, E & Karimäki, A 2010 Liikuntapalvelujen Askelmerkit 2010 – luvulle. Jyväskylän seudun liikuntasuunnitelma. Toinen painos.

Huovinen, P 7.12.2011 Haastattelu, kehittämispäällikkö, Jyväskylän kaupunki sivistyspalvelut/ liikunta, Jyväskylä

Huovinen, P 2011 Suur-Jyväskylän Lehti 7.9.2011

Huovinen, P 2011 Powerpoint- esitys

Jyväskylän historia Luettu 5.2.2012

http://www3.jkl.fi/historia/lyhyt/2004_2012.shtml

Jyväskylän kaupunki 2012 väestötilastoja Luettavissa:

http://www.jyvaskyla.fi/info/tietoja_jyvaskylasta/vaestotilastoja Luettu 25.1.2012

Kalenius, M, 8.12.2011 Haastattelu, vastaava uimaopettaja ja uimaopetuskoordinaattori, Jyväskylän kaupunki sivistyspalvelut/ liikunta, Jyväskylä

Karimäki, A 2001 Sosiaalisten vaikutusten arviointi liikuntarakentamisessa Esimerkkinä Äänekosken uimahalli, Jyväskylän Yliopisto

Karimäki, A 2007 Tikkakosken uimahallin nykytila ja jatkotoimenpiteet

Koskensilta, K 2011, Tikkakosken uimahallin tilinpäätös ja talousarviotiedot, taloussihteeri, Jyväskylän kaupunki sivistyspalvelut

Kurki, J & Anttila, R 1999. Uintitaito ja uinninopetus Suomessa, Liikunnan ja kansanterveyden julkaisu 117.LIKES Helsinki

Liikuntapalvelut, 2011 Vuosikertomus

Meuronen, A, 14.12.2011 Haastattelu, fysioterapeutti ammatinharjoittaja, Jyväskylä

Miettinen, P 1999 Liikkuva lapsi ja nuori, VK- kustannus Lahti

OPH 2011 Kuudes luokkalaisten uimataito SUH: n tiedotustilaisuus 31.5 2011

OPH 2004 Opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteet luettavissa:

http://www.oph.fi/saadokset_ ja_ ohjeet/ opetussuunnitelmien_ ja_ tutkintojen_ perusteet/ peru_ sopetus Luettu 11.12.2011

OPM 2003 Alueiden vahvuudeksi kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan toimenpideohjelma – linjauksia ja painopisteitä vuosille 2003- 2013. Opetusministeriön julkaisu 2003:33.

OPM 2011. Suomalaisten fyysinen aktiivisuus ja kunto 2010. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2011:15

Penttinen, M. 20.12.2011 Haastattelu, liikunnanopettaja, Jyväskylän kaupunki sivistyspalvelut/ opetus, Jyväskylä

Puolustusvoimat 2012, Kirjallinen vastaus haastattelukysymyksiin 10.1.2012, Ilmasotakoulun apulaisjohtaja, Jyväskylä

Rossi, L-M 2011 Ajatuksia ja ehdotuksia uudesta yleiskaavasta (Raamivaihe 5/2011) Jyväskylän kaupunki kaupunkirakennepalvelut

Ruusuvuori, Nikander, Hyvärinen 2010 Haastattelun analyysi, Osuuskunta Vastapaino Tampere

Sakari- Rantala, R 2003. Iäkkäiden ihmisten liikunta- ja kuntosaliharjoittelu. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisu 142 LIKES Jyväskylä

Simula, E 2011 Liikuntapalveluiden suunnittelupäällikkö, tiedotusmateriaalit, Jyväskylän kaupunki sivistyspalvelut/ liikunta

Sirviö, R. 15.12.2011 Haastattelu, fysioterapeutti, Fysikaalinen Hoitolaitos Medica Oy, Jyväskylä

Sivistyspalvelut 2012 Tilinpäätöstiedot 2011

Suomi, Kuosmanen, Glan, Vettenranta, Matilainen 2011 Verkkoselvitys, Infonia Jyväskylä

Vuori, Taimela, Kujala 2005 Liikuntalääketiede, 3.painos, Duodecim Oy Helsinki

Suomen Uimaliitto, 2011 Uintiurheilu ja liikunta 2012 – strategiassa Luettavissa:

<http://www.uimaliitto.fi/fi/uimaliitto/uintiurheilu2012.pdf> Luettu 13.11.2011

Terho, O. 7.12.2012 Haastattelu, Seurakoordinaattori, Swimming Jyväskylä ry., Jyväskylä

Liite 1.

Kysely liikunnanopettajille

1. Minkä verran uimaopetusta annetaan eri luokka-asteilla tällä hetkellä? (7-9lk ja lukio)
2. Minkä verran oppilailla on uimaopetustuntien lisäksi mahdollisuutta käydä uimassa liikuntatuntien aikana?
3. Miten suosittua uinti ja kuntosaliharjoittelu ovat liikunta-aineiden keskuudessa?
4. Minkä verran oppilaita opastetaan kuntosaliharjoitteluun eri luokka-asteilla?(7-9 ja lukio)
5. Minkä verran oppilailla on mahdollista käydä uimahallin kuntosalilla liikuntatuntien aikana?
6. Mitä vaikutuksia uimahallin lakkauttamisella olisi opetustyöhön Tikkakoskella?
7. Miten arvioisitte uimahallin peruskorjauksen nykyiselleen ilman uudistuksia vaikuttavan uimahallin käyttöön kouluajalla sekä vapaa-ajalla?
8. Miten uima-allastilojen muuttaminen muuksi liikuntatilaksi (Sali/kuntosali) vaikuttaisi liikunnanopetukseen Tikkakoskella?
Mitä hyvää
Mitä huonoa
9. Mitä uudistuksia toivoisitte uimahalliin peruskorjauksen yhteydessä jotta se palvelisi paremmin liikuntakasvatusta olosuhteena?
10. Mikäli uimahalli peruskorjauksen yhteydessä uudistettaisiin toivomustenne mukaisesti niin mitä vaikutuksia olosuhteiden kohentumisella olisi opetustyöhön tulevaisuudessa?
  - Opetuksen määrään
  - opetuksen laatuun
11. Mitä vaikutuksia opetustyöhön olisi sillä että uusi uimahalli rakennettaisiin Paalokkaan?

Liite 2.

Kysely kaupungin liikuntapalveluiden kehittämispäällikölle

1. Miten kuvailisitte Tikkakosken uimahallin roolia paikkakunnan liikuntaolosuhteena?
2. Minkä verran ja mitä kunto- ja erityisliikunnanpalveluita Tikkakosken uimahallissa järjestetään tällä hetkellä?
3. Millaisia vaikutuksia uimahallin lakkauttamisella olisi liikuntapalveluihin?
4. Olisiko nykyisten olosuhteiden peruskorjaus riittävä toimenpide tulevaisuuden liikuntapalveluiden toteuttamiselle?
5. Millaisia liikuntapalveluita olisi tärkeitä järjestää Tikkakosken uimahallissa tulevaisuudessa ja miksi?
6. Millaiset olosuhteet edellisen kohdan palvelut tarvitsisivat jotta niitä olisi hyvä järjestää?
7. Mikäli peruskorjauksessa toteutettaisiin toivotut olosuhte uudistukset niin miten se vaikuttaisi liikuntapalveluihin Tikkakoskella tulevaisuudessa?

Liite 3.

Kysely Tikkakoskelaisille fysioterapia–alan toimijoille

Taustaa

Vastaajan nimi

Vastaajan asema yrityksessä

Vastaajan edustama yritys

1. Miten tällä hetkellä hyödynnätte Tikkakosken uimahallia fysioterapeuttisessa kuntoutuksessa?

- Määrä

- Olosuhde (Altaat/kuntosali)

Jos ette käytä hallia niin miksi ette?

2. Jos uimahalli lakkautettaisiin niin millaisia vaikutuksia sillä olisi teidän toimintaanne?

3. Mikäli uimahallin nykyiset olosuhteet peruskorjattaisiin niin miten hyödyntäisitte uimahallia remontin jälkeen?

4. Mikäli uimahallin allastilat muutettaisiin muuksi liikuntatilaksi (liikuntasali/kuntosali) miten voisitte hyödyntää tiloja kuntoutustyössä?

5. Jos uimahallia uudistettaisiin peruskorjauksen yhteydessä niin mitä tulisi huomioida jotta kuntouttava toimintaa voisi paremmin järjestää uimahallilla?

6. Jos uuteen halliin tulisi toivotut olosuhteet niin minkä verran uimahallin käyttö lisääntyisi teidän palveluissa?

7. Mitä vaikutuksia teidän työhön olisi jos uusi uimahalli rakennettaisiin Palokkaan?

Liite 4.

Kysely Tikkakosken uimahallin palveluesimiehelle

1. Kerro lyhyesti uimahallin historiasta oma tietämyksesi?
2. Kuvaile uimahallin roolia Tikkakoskelaisessa liikuntakulttuurissa tällä hetkellä?
3. Onko uimahallin toiminnalle uhkia tai haasteita tulevaisuudessa?
4. Onko uimahallin rakenteiden ja teknisten laitteiden kuntoa arvioitu ja millaisia havaintoja silloin tehtiin?
5. Uimahallin lakkauttaminen... mitä ajatuksia herättää uimahallin johtajana ja kunnallispäätäjänä?
6. Uimahallin peruskorjaus ilman uudistuksia... arvioi vahvuuksia ja heikkouksia..
7. Uimahallin peruskorjaus ja nykyaikaistaminen nykyiselle paikalle..
  - vahvuudet,
  - heikkoudet
8. Uuden uimahallin rakentaminen ..
  - Minne
  - Miksi
  - Millainen
  - Mahdollisuudet
  - Vahvuudet
  - Heikkoudet

Liite 5.

Kysely uimaopetuksesta vastaavalle

Keitä Tikkakosken hallissa opetetaan uimaan kunnan toimesta tällä hetkellä?

Minkä verran opetusta on eri ikäryhmissä?

Millaiset olosuhteet opettamiseen on tällä hetkellä?

Mitä vaikutuksia uimahallin lakkauttamisella olisi?

Mikäli uimahalli peruskorjattaisiin niin tulisiko olosuhteita kehittää vai riittävätkö nykyiset olosuhteet laadukkaaseen opetukseen?

Mikäli olosuhteita kehitettäisiin mitä ja miten tulisi muuttaa jotta se parantaisi opetusta tulevaisuudessa?

Mitä vaikutuksia uudistuksilla olisi opetukseen?

Liite 6.

Kysely uimaopetusta koordinoiville henkilöille

1. Miten kuvailisit Tikkakosken uimahallin roolia Jyväskyläläisessä uimaopetuskentässä?
2. Mikäli Tikkakosken uimahalli lakkautettaisiin miten siellä aiemmin opettujen oppilaiden uimaopetus tulisi järjestää?
3. Löytyykö uimaopetus olosuhteita muualta Jyväskylästä Tikkakoskelta opetukseen tulijoille riittävästi?
4. Mikäli ei niin miten se muuttaisi uimaopetusta Jyväskylässä?
5. Miten puuttuvat tunnit tulisi järjestää?
  - Jättää Tikkakoskelaiset vähemmälle?
  - Vähentää muilta opetusta jotta saadaan Tikkakoskelaisille opetustilaa?
6. Minkä verran nykyinen 28 tuntia alakoululaisille opetusta tulisi vähenemään jos olosuhteet tunnit tasattaisiin kaikkien opettavien kesken?
7. Mitä vaikutuksia uimaopetus määrän vähenemisellä olisi Jyväskyläläisten tulevaisuuden uima-taitoon?
8. Olisiko nykyisten olosuhteiden peruskorjaus riittävä toimenpide tulevaisuuden opetuksen takaamiseksi?
9. Mikäli peruskorjauksen yhteydessä tiloja uudistettaisiin niin mitä tulisi huomioida?
10. Mitä vaikutuksia uudistuksilla olisi tulevaisuuden uimaopetukseen Jyväskylässä?

Liite 7.

Kysely uimaseuran edustajalle

Vastaaajan nimi

Asema seurassa

1. Minkä verran uimaseura käyttää uimahallia opetukseen ja harjoitteluun tällä hetkellä? (Tunnit/ vko)
2. Minkä verran käytätte sitten kun AaltoAlvarin peruskorjaus valmistuu?
3. Millaiset ryhmät tällä hetkellä käyttää hallia? (lapset, aikuiset, uk:t, kilpailijat)
4. Käytetäänkö harjoitteluun myös kuntosalia?
5. Mikäli uimahalli lakkautettaisiin mitä vaikutuksia sillä olisi uimaseurojen toimintaan?
6. Jos uimahalli peruskorjattaisiin niin mitä olosuhteita tulisi kehittää ja miten?
  - altaat
  - kuntosali
7. Minkä verran uimaseura käyttäisi uimahallin uusittuja olosuhteita?
8. Miten uuden uimahallin sijoittaminen Palokkaan vaikuttaisi uimaseuran toimintaan?

Liite 8.

Kysely varuskunnan liikuntakasvatus upseerille

1. Miten tällä hetkellä varuskunta hyödyntää uimahallia liikuntakoulutuksessa?

- Määrä

- Sisältö

Mikäli ei hyödynnä niin miksi ei?

2. Mitä vaikutuksia uimahallin lakkauttamisella olisi varuskunnan liikuntatoiminnalle?

3. Mikäli uimahalli peruskorjattaisiin ilman uudistuksia miten varuskunta hyödyntäisi sitä tulevaisuudessa?

4. Miten voisitte hyödyntää uimahallia jos allastilat muutettaisiin liikuntasalilaksi tai kuntosaliksi?

5. Mikäli uimahalli peruskorjauksen yhteydessä uudistettaisiin niin mitä tulisi huomioida, jotta varuskunta voisi paremmin hyödyntää uimahallia liikuntatoiminnassaan tulevaisuudessa?

6. Mikäli uuteen uimahalliin tulisi toivotut olosuhteet niin mitä vaikutuksia sillä olisi varuskunnan liikuntatoiminnalle tulevaisuudessa?

7. Miten uimahallin siirto esimerkiksi Palokkaan vaikuttaisi varuskuntalaisten liikuntaan?